

POVEIKIO ATASKAITOS

UŽSIENIO ŠALIŲ PAVYZDŽIAI

2021

Simona Uvarovaitė

Kurk
Lietuvai

TURINYS

01. Įvadas	3
02. Naudojamos sąvokos	4
03. Pokyčių teorija	5
04. GECES poveikio vertinimo metodas	8
05. SRS poveikio raportavimo gairės	15
06. „Reach for Change“ 2020 m. poveikio ataskaita	35
07. Apibendrinimas	46
08. Bibliografija	47

SANTRUMPOS

EaSI	Programme for Employment and Social Innovation. ES Užimtumo ir socialinių inovacijų programa
EK	Europos Komisija
ES	Europos Sąjunga
ESVF	Europos socialinio verslumo fondai
EuSEF	European Social Entrepreneurship Fund
GECEs	Europos Komisijos socialinio verslumo ekspertų grupė („Groupe d'Experts de la Commission sur l'Entrepreneuriat Social“)
NPO	Ne pelno organizacija
NVO	Nevyriausybinė organizacija
PT	Pokyčių teorija
SVI	Socialinio verslo iniciatyva

Įvadas

Vienas iš svarbiausių aspektų, apibūdinančių tiek socialinį verslą, tiek padedantis įrodyti sėkmingą jo veikimą, yra socialinio verslo kuriamas teigiamas poveikis visuomenei ir/arba aplinkai. Nors socialiniams verslams Lietuvoje kol kas nekeliamas oficialus reikalavimas matuoti poveikį, tačiau vis dažniau matomas lūkestis įrodyti savo patikimumą bei galimybes pasiekti norimus rezultatus, ypač siekiant finansavimo.

Ši užsienio šalių gerųjų pavyzdžių analizė parengta ieškant geriausio, paprasčiausio bei efektyviausio būdo, kaip socialiniai verslai galėtų teikti savo kuriamo poveikio ataskaitas, kurios padėtų įrodyti sukurtą socialinį poveikį tiek visuomenei, tiek tikslinei grupei, tiek siekiant finansavimo iš valstybės institucijų ar investuotojų.

Analizėje pirmiausia pateikiami du užsienio šalyse taikomi poveikio raportavimo metodai. Šie metodai buvo pasirinkti dėl jų praktiškumo, aiškumo bei plataus naudojimo Europos Sąjungos šalyse. Abu šie metodai turi panašumų, tačiau turi ir svarbių skirtumų, aspektų, kuriuos svarbu žinoti ir suprasti ieškant Lietuvai tinkamiausio poveikio ataskaitų teikimo būdo. Analizėje taip pat pateikiamas konkretus tarptautinės organizacijos poveikio ataskaitos pavyzdys, kuris leidžia suprasti, kaip poveikis gali būti raportuojamas praktikoje bei kokios šios organizacijos pasirinkto raportavimo būdo sąsajos su anksčiau minėtais poveikio raportavimo metodais.

Naudojamos sąvokos

Resursai (angl. Inputs) – ištekliai, kurie investuojami į kuriamą produktą ar paslaugą, pvz.: pinigai, intelektinė nuosavybė, laikas, fiziniai resursai

Veikla (angl. Activity) – konkretūs veiksmai, kuriuos atlieka organizacija su įvardytais resursais, reikalingi organizacijai funkcionuoti

Veiklos produktas (angl. Output) – tiesioginiai rezultatai, parodantys, kokią įtaką naudos gavėjams padarė organizacijos veikla

Rezultatai (angl. Outcomes) – pokyčiai, kuriuos patiria naudos gavėjai, jei organizacijos veikla buvo efektyvi

Priskyrimas (angl. Attribution) – tai vertinimas, kaip turimą rezultatą paveikė kitų organizacijų ar žmonių veiklos

Savaimiškumas (angl. Deadweight) – tai rezultatai, kurie būtų įvykę, net jei organizacijos veikla nebūtų vykus

Sumažėjimas (angl. Drop-off) – tai įvertinimas, kaip ilgai tęsiasi rezultatai. Sumažėjimas skaičiuojamas tik tiems rezultatams, kurie tęsiasi ilgiau nei metus

Pasiūlymas (angl. Offer) – tai, ką organizacija daro, kad išspręstų socialinę ar aplinkosauginę problemą. Tai gali būti, pvz., projektai, programos ar paslaugos.

Pokyčių teorija

Pokyčių teorija – tai metodika, naudojama ne pelno siekiančių organizacijų, NVO, bei viešojo sektoriaus organizacijų socialiniam poveikiui matuoti. Ši metodika patogi tuo, kad padeda priežastiniais ryšiais susieti konkrečius organizacijos veiksmus su trumpalaikiais (TL), vidutinio laikotarpio (VL) bei ilgalaikiais (IL) rezultatais. Pokyčio teorija parodo, kaip tam tikra intervencija kuria pokytį. PT taip pat padeda paaiškinti ryšį tarp organizacijos vykdomos veiklos ir kaip ta veikla veda link užsibrėžtų tikslų [1].

Taikant PT, organizacijoms patartina nusibrėžti ilgalaikį tikslą ir nusimatyti pamatuojamus rezultatus, kurie padėtų siekti tiek trumpalaikių, vidutinio laikotarpio, tiek ilgalaikių rezultatų bei identifikuoti būtinas sąlygas šiems tikslams pasiekti. Labai svarbu taikant PT stebėti organizacijos pažangą ir vertinti, ar tarpiniai rezultatai leidžia judėti link užsibrėžtų ilgalaikių tikslų. Pokyčio teoriją sudaro kelios sudedamosios dalys, padedančios paaiškinti priežastinį ryšį tarp vykdomos veiklos, siektinų rezultatų ir ilgalaikio poveikio:

- Ištekliai
- Veikla
- Veiklos produktas
- Rezultatai

PT sudaryti, įgyvendinti ir nuolatos peržiūrėti reikalingas suplanuotas procesas. Visų pirma reikia identifikuoti ir išanalizuoti norimą spręsti problemą. Tuomet iškeliamas organizacijos poveikio tikslas ir sudaroma pokyčių teorija. PT pagrįsti pasirenkami rodikliai, vykdomas duomenų surinkimas iš suinteresuotų šalių. Tada vykdomas duomenų vertinimas norint iššiaiškinti, ar numatyti rezultatai buvo pasiekti. Įvertinus pasiektus arba nepasiektus rezultatus nusprendžiama, ar paslauga (intervencija) turėtų būti tęsiama, ar yra poreikis ją keisti, tobulinti ar nutraukti [1].

Pokyčių teorija yra metodika, kurią vis dažniau pradedama taikyti socialinių verslų poveikio matavimui Lietuvoje. VŠĮ „Versli Lietuva“ naujai sukurtoje platformoje socialiniai verslai mokomi matuoti savo kuriamą poveikį remiantis PT. Žemiau iliustruojamas PT pritaikymo pavyzdys, pateikiamas „Verslios Lietuvos“ platformoje:

1 pav. Pokyčių teorijos pritaikymo pavyzdys. Šaltinis: VŠĮ „Versli Lietuva“ socialinio verslo platforma [2]

Dažnai su pokyčių teorija siejama koncepcija yra **loginis modelis**. Nors abi šios koncepcijos iš esmės susideda iš tų pačių sudedamųjų dalių, svarbu paminėti kelis esminius skirtumus:

- Pokyčių teorija leidžia pamatyti bendrą vaizdą ir apibendrina veiksmus strateginiu lygmeniu, o loginis modelis iliustruoja konkretaus programos lygio pokyčių supratimą. Kitaip tariant, loginis modelis yra tarsi mikroskopinis objektyvas priartinantis tam tikrą pokyčių teorijos aspektą.
- Pokyčių teorija sutelkia dėmesį į sudėtingus socialinius, ekonominius, politinius ir institucinius procesus, kuriais grindžiami visuomenės pokyčiai. PT taip pat rodo visus skirtingus rezultatus, kurie gali sukelti pokyčius, net jei tie rezultatai nėra susiję su socialinio verslo programa. Kita vertus, loginis modelis intervenciją pateikia logiškai, nuosekliai, tvarkingai, paaiškinant, kaip nuo taško A patenkama į tašką B. Naudojant loginį modelį vaizduojami tik tiesiogiai su programa susieti komponentai.
- Pokyčių teorija dažniausiai pradedama kurti iš „viršaus“, pirmiausia identifikuojant siekiamą tikslą ir tuomet žvelgiant atgal bei numatant galimus rezultatus, pvz.: „Jei darysime A, tuomet pasikeis B, nes...“. Loginis modelis dažniausiai pradedamas kurti po to, kai sukuriama PT arba intervencija. Taigi loginis modelis dažniausiai nepradedamas nuo siekiamo tikslo identifikacijos, bet prasideda nuo „apačios“, įvardijus išteklius, veiklas, veiklos produktus ir tt. Kuriant loginį modelį, klausama: „Jei planuojame daryti A, tuomet gausime B rezultatą“ [3].

Pokyčių teorija yra ne tik viena plačiausiai naudojamų poveikio matavimo metodikų, bet ir dažna kitų poveikio vertinimo metodikų sudedamoji dalis.

Ieškant patogiausių bei suprantamiausių poveikio raportavimo būdų, svarbu suprasti, kaip socialiniai verslai matuoja savo kuriamą poveikį bei grįsti poveikio ataskaitas jau turimomis metodikomis.

Kadangi pokyčių teorija/loginis modelis dažnai yra integrali tiek poveikio matavimo, tiek raportavimo dalis, svarbu suprasti jų veikimo principus ieškant patogiausio poveikio raportavimo standarto.

GECES poveikio vertinimo metodas

2012 m. Europos Komisijos socialinio verslumo ekspertų grupė GECES („Groupe d'Experts de la Commission sur l'Entrepreneuriat Social“) įsteigė socialinio poveikio vertinimo ekspertų subgrupę, siekiant išgryninti metodikas, kurios būtų taikomos Europos valstybėse socialinio verslumo sektoriuje. Šiomis metodikomis siekiama sukurti poveikio matavimo standartą ir padėti socialinių fondų valdytojams, investuotojams bei finansinių priemonių teikėjams apsispręsti dėl investavimo į konkrečias organizacijas bei įvertinti, ar jų remiamos organizacijos pasiekė nustatytus socialinius tikslus.

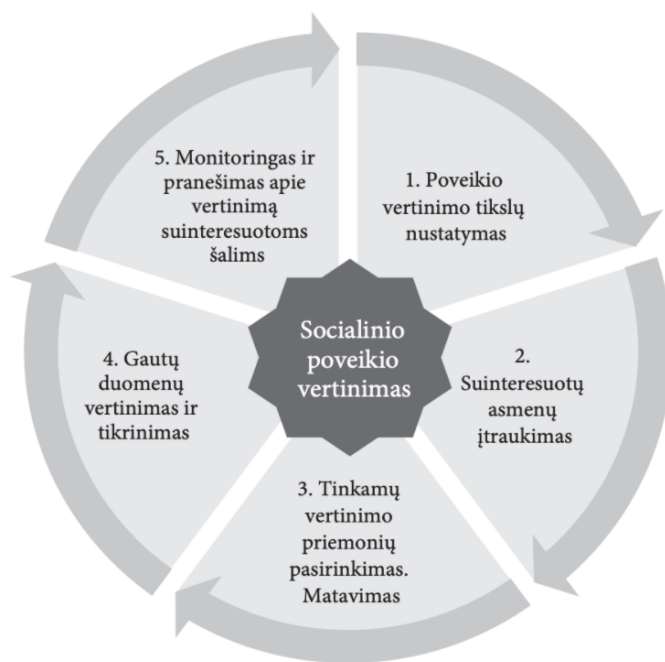
Poveikio matavimo standartas labiausiai reikalingas dviem atvejais:

- Europos socialinio verslumo fondų (ESVF) plėtrai, kur gali prireikti papildomų kriterijų, siekiant geriau koordinuoti, kaip socialinių fondų valdytojai nusprendžia, ar jie gali investuoti į tam tikrą organizaciją, stebėti šių investicijų rezultatus bei teikti ataskaitas ir sudaryti sąlygas tų fondų valdytojams tinkamai atsiskaityti už savo veiklą investuotojams bei visuomenei;
- Atsižvelgiant į ES Užimtumo ir socialinių inovacijų programą (toliau–EaSI), kadangi nuo 2014 m. skiriamos 85 mln. Eur dotacijos socialiniams verslams, kurie gali įrodyti, kad geba kurti išmatuojamą socialinį poveikį.

GECES parengė apžvalgą, kurios tikslas – nustatyti socialinio poveikio matavimo metodą, padėsiantį plėtoti poveikio matavimo praktiką tiek pagal Europos Komisijos ESVF ir EaSI programas, tiek apskritai ES mastu. Abi minėtos programos priklauso Socialinio verslo iniciatyvai (SVI) ir yra orientuotos į socialinių verslų plėtrą ES valstybėse.

GECES parengtoje apžvalgoje detaliai paaiškinami poveikio vertinimo proceso etapai:

1. Pirmojo etapo metu svarbu apibrėžti siekiamus tikslus, kas yra tiksliniai naudos gavėjai, laukiami rezultatai, išdėstoma poveikio kūrimo grandinė. Šiame etape taip pat nurodomas vykdomos veiklos, tiesioginių rezultatų ir poveikio ryšys.
2. Antrame etape identifikuojamos suinteresuotosios šalys bei nusprendžiamas jų dalyvavimo poveikio vertinimo procese lygis ir indėlis siekiant poveikio vertinimo tikslų.
3. Trečiajame etape pasirenkamas tinkamas poveikio matavimo metodas ir priemonės bei nustatoma, kaip socialinių verslų vykdomos veiklos pasieks norimų rezultatų ir poveikio. Šis ryšys nuo veiklos iki sukuriama poveikio apibūdinamas kaip socialinio verslo pokyčio teorija.
4. Ketvirtajame etape vertinama ir tikrinama, ar buvo pasiekti planuoti rezultatai bei ar jie yra vertingi suinteresuotosioms šalims.
5. Penktajame etape vykdoma rezultatų stebėseną, mokymasis ir tobulėjimas. Reguliariai pateikiamos poveikio ataskaitos vidinėms bei išorinėms suinteresuotoms šalims.

2 pav. Socialinio poveikio vertinimo proceso įgyvendinimas [5] Šaltinis: A. Urmanavičienė, „Užimtumo srityje veikiančių socialinių įmonių kuriamo socialinio poveikio vertinimo įgyvendinimas Baltijos šalyse“ (2019) Adaptuota pagal Hehenberger, Harling ir Scholten (2013)

1. Šiame šaltinyje pateikiama GECES gairėse pateikto poveikio vertinimo proceso iliustracijos į lietuvių kalbą vertimas

Pagrindiniai socialinio poveikio principai

Poveikio matavimas dažniausiai pagrįstas plačiai pripažintomis metodikomis – poveikio kūrimo grandine, pokyčio teorija ar loginiu modeliu (angl. Impact Value Chain, Theory of Change, Logic Model).

1. Socialinis verslas disponuoja **resursais**, tai gali būti finansiniai, intelektiniai, žmogiškieji resursai, patalpos ir pan.
2. Naudojantis šiais resursais socialiniai verslai vykdo **veiklas**. Sukurtos pagal subalansuotą bei tinkamai finansuojamą verslo modelį, šios veiklos orientuotos į pokyčių naudą gavėjams kūrimą.
3. Šios veiklos kuria **veiklos produktus**. Tai yra tiesioginiai organizacijos ar socialinio verslo veiklos rezultatai, nurodantys suteiktų paslaugų, parduotų produktų ar pasiektų žmonių skaičių. Veiklos produktai yra priemonės rezultatas ir poveikiui pasiekti.
4. Veiklų bei veiklų produktų pagalba kuriamas pokytis naudą gavėjams – tiesioginiams paslaugų gavėjams bei kitoms suinteresuotoms šalims, t.y. paslaugų gavėjų šeimoms, bendruomenėms, visuomenei ir pan. Šie pokyčiai – tai **rezultatai**, kuriuos patiria naudą gavėjai, jei organizacijos veikla buvo efektyvi. Rezultatai gali būti išskiriami į trumpalaikius, vidutinio laikotarpio bei ilgalaikius. Rezultatai taip pat gali būti apibūdinami kaip pirminiai (tiesioginės paslaugos ar produkto pasekmės) arba antriniai (netiesioginės pasekmės naudą gavėjo gyvenime).
5. Rezultatai gali būti vertinami atsižvelgiant į sukurtą poveikį konkrečiai suinteresuotai šaliai (asmeniui), pasiektą dėl teikiamos paslaugos ar produkto. Svarbu įvertinti ne tik teigiamą, bet ir neigiamą poveikį, kurį galėjo sukelti paslauga arba parduodamas produktas, bei atsižvelgti į kitus aspektus, tokius kaip:
 - Priskyrimas (angl. attribution) – tai vertinimas, kaip turimą rezultatą paveikė kitų organizacijų ar žmonių veiklos;
 - Savaimiškumas (angl. deadweight) – tai rezultatai, kurie būtų įvykę, net jei organizacijos veikla nebūtų vykususi. Norint įvertinti savaimiškumą reikalinga sąsaja su lyginamosiomis kontrolinėmis grupėmis
 - Sumažėjimas (angl. drop-off) – tai įvertinimas, kaip ilgai tęsiasi rezultatai. Sumažėjimas skaičiuojamas tik tiems rezultatams, kurie tęsiasi ilgiau nei metus [6]

Loginė seka, siejanti šiuos penkis principus, yra žinoma kaip pokyčio teorija (PT). PT parodo ir paaiškina priežastinį ryšį tarp vykdomos veiklos, rezultatų bei poveikio. Poveikis visada turi būti pagrįstas įrodymais kodėl manoma, kad rezultatai buvo pasiekti dėl vykdytos veiklos.

Tam, kad būtų sukurtas poveikio vertinimo standartas, kurį galėtų taikyti tiek didelės, tiek mažos, tiek įvairių sričių organizacijos visoje ES, GECES ekspertų subgrupės manymu, toks standartas turėtų atsižvelgti į:

- Bendrą poveikio matavimo **procesą**, kuris padėtų paaikškinti intervenciją bei kaip jos pagalba buvo pasiekti rezultatai;
- Bendras **charakteristikas**, kurios apibrėžtų, kokią informaciją organizacijos turėtų pateikti poveikio ataskaitose.

Šie du aspektai turėtų būti **privalomi** bei **universalūs**.

Rodiklių nustatymo sistemai bei pačių rodiklių pasirinkimui nėra privalomas standartas, tačiau pagal GECES siūlomus standartus keliami keli reikalavimai:

- Rodikliai pasirenkami pačių socialinių verslų pagal jų tinkamumą, atsižvelgiant į intervenciją, siekiamus rezultatus bei suinteresuotąsias šalis;
- Dėl rodiklių sutariama su fondo valdytojais (ypač jei taikomas vertinimas anksčiau minėtose EK programose);
- Rodikliai reguliariai raportuojami ir efektyviai komunikuojami suinteresuotosioms šalims;
- Rodikliai reguliariai peržiūrimi dėl tinkamumo ir esant poreikiui atnaujinami ar keičiami.

Poveikio raportavimas

Visos poveikio ataskaitos, naudojamos tiek privačiai tarp socialinių verslų bei investuotojų, tiek prieinamos viešai, turėtų pateikti tinkamus ir proporcingus įrodymus, patvirtinančius pasiektus rezultatus.

Poveikio ataskaitose turėtų būti pateikiama:

- Paaškinimas, kaip buvo taikomas poveikio vertinimo procesas bei kas buvo atlikta visose penkiose poveikio vertinimo etapuose (žr. 2 pav.);
- Aiškiai paaškintas intervencijos poveikis – rezultatai bei naudos gavėjai;
- Paaškinimas, kaip tai įvyko: kokia veikla pasiekė tų rezultatų ir jų poveikio, paaškintas socialinio verslo loginis modelis (pokyčių teorija ar hipotezė), kodėl jų veikla prisidėjo prie rezultato;
- Įvardintos tos suinteresuotosios šalys, kurios bent iš dalies prisidėjo prie rezultatų pasiekimo ar poveikio sukūrimo bei paaškinamas jų indėlis;
- Identifikuojamos tos suinteresuotos šalys, kurių interesai yra vertinami, ir jų naudos pobūdį, tinkamai juos suskirstant į kategorijas;
- Aiškiai paaškintas, proporcingas nustatytų poveikių rodiklių pasirinkimas šioms suinteresuotosioms šalims, nurodant, kaip rodiklis yra susijęs su poveikiu, suinteresuotųjų šalių poreikiais ir interesais ir kaip dėl jų susitarta;
- Kiekybiškai įvertintas socialinės ir finansinės rizikos (rizikos, kad nebus pasiekta socialinių ir finansinių rezultatų) paaškinimas, įvertinus tikimybę ir poveikį, taip pat atliekant analizę, parodančią poveikį tiksliniams rezultatams, poveikiui ir finansiniams rezultatams, jei jiems iškilusi rizika.

Rezultatai ir poveikis visada turi būti aprašyti kartu su socialinio verslo veikla. Jei įmanoma ir kai tinkama (tai yra, kai tai galima padaryti be išlaidų, kurios yra per didelės, palyginti su matavimo nauda), vertinami tiek rezultatai, tiek poveikis. Net tais atvejais, kai rezultatų ir poveikio aspektai nebus kiekybiškai įvertinti, vertinant ataskaitą, turėtų būti nustatyti visi suinteresuotosioms šalims svarbūs rezultatai ir poveikis ir paaškinta, kodėl jie nėra kiekybiškai įvertinti.

GECES parengtoje apžvalgoje pažymima, kad poveikio ataskaitų teikimo formatai turėtų būti sukurti pagal jų siūlomus standartus bei turėtų apimti:

- Poveikio ataskaitų pavyzdžius (sukurtus remiantis esamais geros praktikos pavyzdžiais), leidžiant pasirinkti tinkamiausius ataskaitų formatus;
- Pagrindines antraštes, kurios nurodytų kur bus paaškinama pagrindinė informacija;
- Orientacines integruotas atskaitomybės gaires, jei socialinis verslas nusprendžia tai padaryti. Skirtingoms suinteresuotosioms šalims skirtos ataskaitos bus skirtingos.

Ataskaitos turi būti suprantamos skaitytojui ir turi būti pateikiamos taip, kad būtų skaidrios ir naudingos, taip pat skatinti paslaugos veiksmingumą siekiant norimų rezultatų. Ataskaitos turėtų būti pakankamai skaidrios, kad galėtų parodyti, jog tiksliniai rezultatai ir priemonės, kuriomis jie pasiekiami, nėra tinkami ir juos reikia keisti.

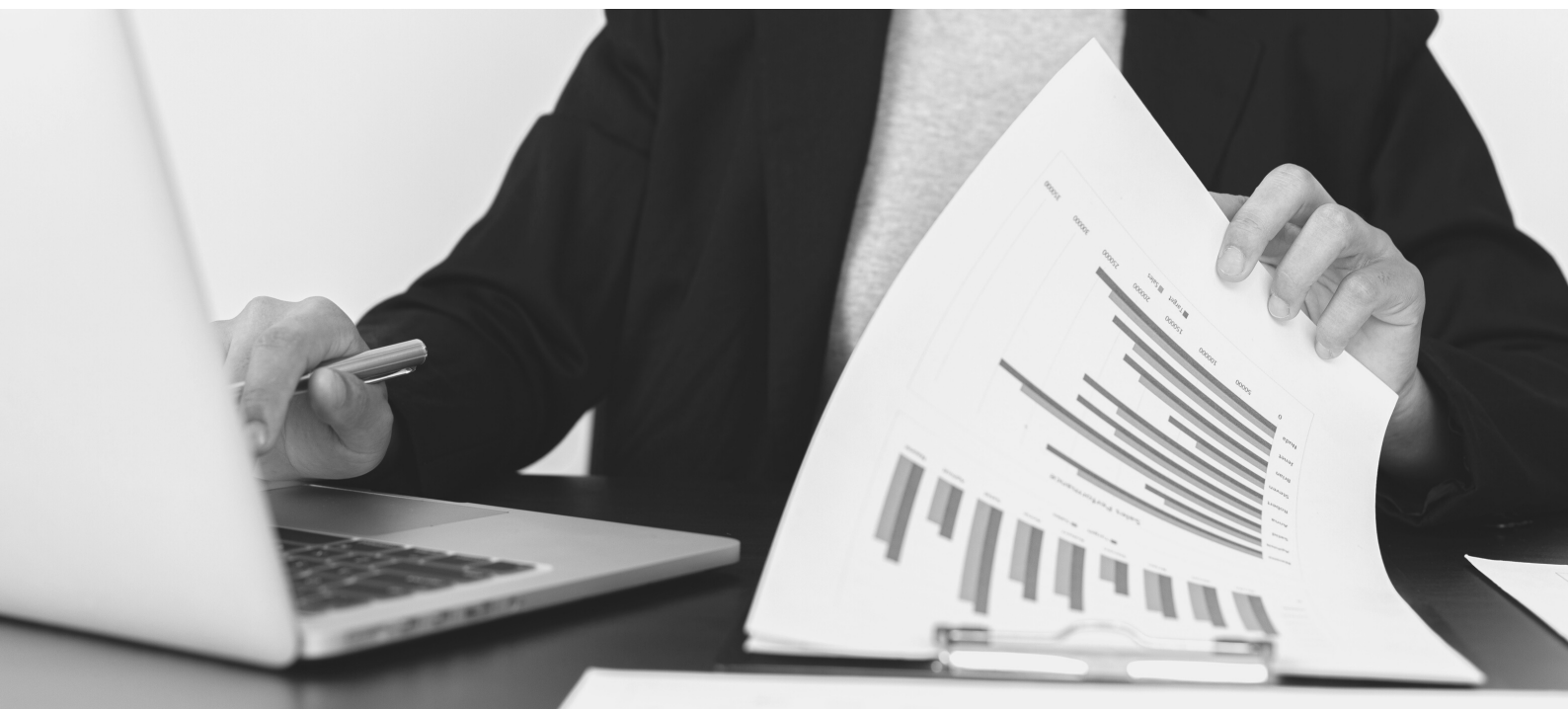
Ataskaitos turi būti pateiktos tokia forma, kad būtų galima paprastai ir tiksliai perduoti informaciją, kurią skaitančioji auditorija nori ir turi žinoti. Tai galima apibrėžti pagal tam tikrus pagrindinius ataskaitų teikimo standartus, remiantis bendra ataskaitų teikimo sistema, ir paaiškinant informaciją praktiniais pavyzdžiais.

Dažniausiai naudojamus ataskaitų standartus sudaro šie pagrindiniai elementai:

- Tinkamumo principas: turėtų būti įtraukta visa informacija, reikalinga suinteresuotosioms šalims priimant sprendimus. Socialinio poveikio atveju tai apima informaciją apie efektyvumą (koks poveikis buvo pasiektas), veiksmingumą (su kokiais ištekliais buvo pasiektas šis poveikis), taip pat apie organizacinius pajėgumus (ar organizacija turi pakankamai kompetencijų šiam poveikiui pasiekti ateityje).
- Patikimumo principas: Pateikta informacija turėtų būti tiksli, teisinga ir kuo objektyvesnė. Taigi turėtų būti įtraukta tik ta informacija, kurią galima patikrinti objektyviais įrodymais. Turėtų būti nurodyti duomenų šaltiniai ir pagrindinės prielaidos. Tiek aktualumas, tiek patikimumas yra svarbūs socialinio poveikio ataskaitų kokybei, tačiau abu yra susiję taip, kad vieno akcentavimas pakenks kitam ir atvirkščiai. Taigi tarp jų visada bus matomas kompromisas.
- Palyginamumas: informacija apie socialinį poveikį turėtų būti teikiama visada naudojant tą pačią struktūrą, ji turėtų būti susijusi su tuo pačiu baziniu laikotarpiu kaip ir ankstesnių metų ataskaita, apimti tas pačias organizacijas ir veiklą bei tas pačias matavimo priemones, kad būtų pasiektas tam tikras palyginamumas. Atsižvelgiant į tai, jog vertinant poveikį gali kilti sunkumų, socialinio poveikio ataskaitos turi būti sutelktos į proceso palyginimą, o ne į faktinį rodiklio apskaičiavimą. Socialinėje srityje taikant palyginamumo principą, turėtų būti vengiama lyginamosios analizės arba iš pirmo žvilgsnio panašių, bet iš tikrųjų labai skirtingų veiklos ir rezultatų palyginamumo.
- „Laikykis arba paaiškink“ (angl. *Comply or Explain*): atsižvelgiant į proporcingumą, ne kiekvienas socialinis verslas gali surinkti ir pateikti visą svarbią informaciją. Praktikoje kai kuri reikalaujama informacija ar duomenys gali būti neprieinami, o kartais gali būti pateikiami tik apytiksliai įvertinimai. Nepaisant to, šie apribojimai turėtų būti paminėti ir pakomentuoti.

Kalbant apie ataskaitų pateikimo standartus, jie skirstomi į tris pagrindinius tipus:

- Tyrimų ataskaitų tipai, kurie atitinka mokslinių tyrimų išdėstymą, su literatūros apžvalgomis, kuriose pateikiama metodika, rezultatai, diskusija ir išvados
- Pritaikyti, schematiški ataskaitų teikimo tipai, paprastai skirti konkreitiems sprendimus priimantiems asmenims ar institucijoms
- Apskaitos ataskaitų tipai, paprastai skirti finansinėms ataskaitoms, suvestinėms pateikti.

SRS poveikio raportavimo gairės [7]

Socialinių ataskaitų teikimo iniciatyva (angl. SRI – Social Reporting Initiative) remia organizacijas, siekiančias skaidriai pateikti, struktūrizuoti ir pranešti apie savo atliekamas veiklas. Šiuo tikslu buvo sukurtas Socialinės atskaitomybės standartas (angl. SRS – Social Reporting Standard). SRS grįstas Hamburgo universiteto ir Miuncheno technikos universiteto moksliniais tyrimais, bei dr. Barbaros Scheck disertacija. Šioje apžvalgoje pateikiamas 2014 m. SRS leidimas. Šis SRS leidimas buvo sukurtas ir pirmiausia yra skirtas mažoms ir vidutinio dydžio organizacijoms ar verslams, orientuotiems į socialinį poveikį.

SRS – tai lengvai naudojamas poveikio raportavimo formatas, skirtas socialiniams verslams, organizacijoms ir kitiems socialinio poveikio projektams įtikinamiau pademonstruoti savo rezultatus finansuotojams, investuotojams, organizacijoms partnerėms, vidinėms suinteresuotosioms šalims ir visuomenei. SRS suteikia suprantamą poveikio ataskaitų, pagrįstų rezultatais, sistemą, kuri padeda organizacijoms parodyti savo rezultatus ir sukurtą socialinę ir / ar aplinkosauginę vertę. Šios poveikio ataskaitų gairės padeda organizacijoms suprantamai pateikti jų poveikio grandinę, bei apima esminius ataskaitų teikimo aspektus, t.y. tiek finansinius, tiek organizacinius procesus. SRS poveikio ataskaitų gairės yra ypač naudingos rengiant kasmetines ataskaitas.

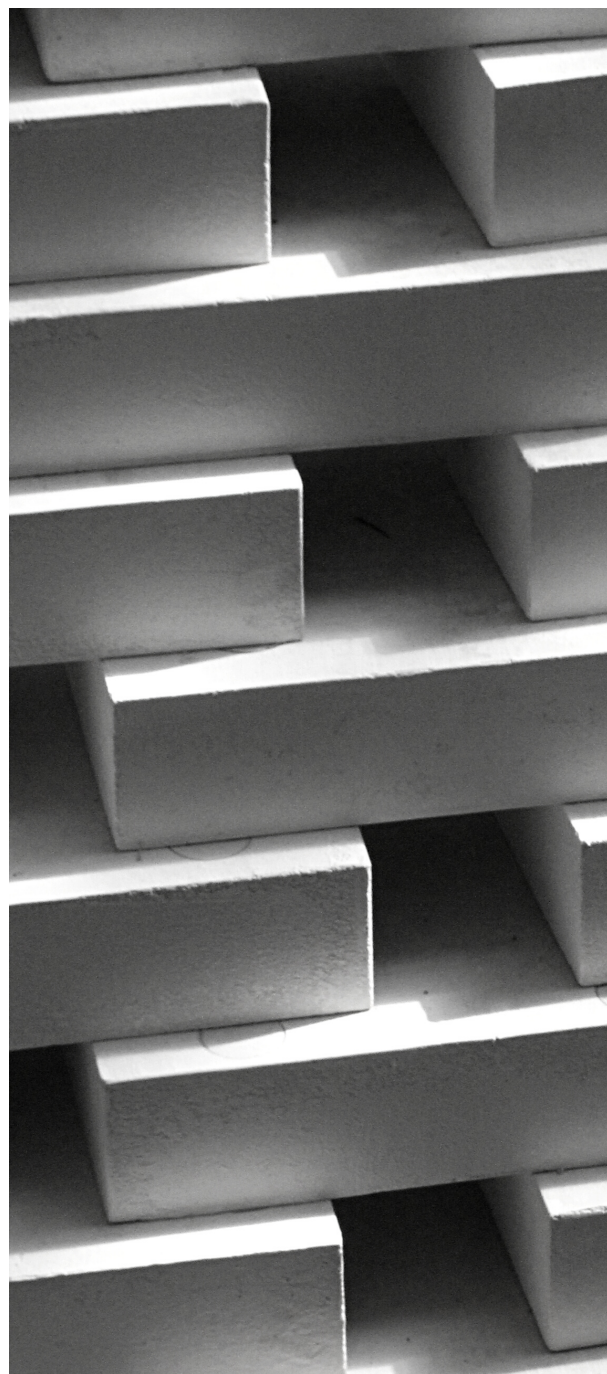
SRS gairės yra suskirstytos į tris dalis – A, B ir C:

- A dalyje organizacija trumpai aprašo savo viziją bei pasiūlymą, kurią teikia savo tikslinėms grupėms;
- B dalis išsamiausiai aprašo organizacijos pasiūlymą bei sudaro rezultatais grįstos ataskaitos pagrindą. Terminas „pasiūlymas“ reiškia tai, ką organizacija daro, kad išspręstų socialinę ar aplinkosauginę problemą.
- C dalyje apibūdinama organizacijos struktūra, valdymas, finansavimo pagrindai bei apskaitos principai.

Taikant SRS raportavimo gaires, patariama laikytis dalių A, B ir C sekos. Ataskaita turėtų būti apibendrinta viename dokumente, kurį galima papildyti priedais ir kitais dokumentais. Trumpas ir glaustas aprašymas leidžia skaitytojams lengviau suprasti organizacijos veiklą poveikį. SRS gairėse nenurodoma, kokia turėtų būti ataskaitų apimtis. Išsamios metinės ataskaitos gali būti nuo 20 iki 30 puslapių, tačiau SRS siūloma struktūra taip pat gali būti taikoma vos kelių puslapių ataskaitoms.

SRS ataskaitų teikimo procesui taikomi šie bendrieji principai:

- Palyginamumas. Organizacija turi užtikrinti, kad kiekvienais metais ataskaitos teikiamos tuo pačiu laikotarpiu, ataskaitose raportuojamos tų pačių organizacijų veiklos bei pasiūlymai. Tai leis palyginti ataskaitose teikiamą informaciją su praėjusiais metais.
- Šaltiniai. Organizacija turėtų nurodyti duomenų ar pateikiamų prielaidų šaltinius.
- Teisinis įsipareigojimas. Asmenys ar organizacijos, atsakingos už spausdintų leidinių turinį, turi būti nurodytos leidinyje.
- „Laikykis arba paaiškink“. Iš esmės organizacijos turėtų raportuoti visą informaciją, nurodytą SRS turinyje, tačiau čia galioja „laikykis arba paaiškink“ principas. Jei tam tikri punktai neįtraukiami į ataskaitą, toks punktų atmetimas turėtų būti paaiškintas.

A DALIS

1. Įžanga

A dalis užpildoma tik vieną kartą kiekvienai SRS ataskaitai. Įvadas suteikia skaitytojui apžvalgą apie tai, ką organizacija ketina raportuoti. Čia pateikiama vizija, kurią organizacijos pasiūlymas ar pasiūlymai siekia įgyvendinti.

1.1. Vizija ir metodas

Apibūdinama vizija, kuriai įgyvendinti buvo sukurtas organizacijos pasiūlymas(-ai). Vizija – tai konkretus verslo tikslas, kurio šiuo metu neįmanoma įgyvendinti, tačiau šis tikslas yra siekiamybė. Vizijos aprašymas turėtų būti trumpas ir glaustas.

Šioje dalyje taip pat galima pateikti pasirinktą metodą (rekomenduojama aprašyti penkiais sakiniais): Kaip ketinate pasiekti savo tikslą? Apie kurį pasiūlymą (-us) raportuojate? Čia organizacijos gali apibūdinti, kuriuos socialinės problemos aspektus siekia spręsti savo pasirinktais metodais, kokį indėlį turės organizacija prisidedant prie problemos sprendimo bei kokio poveikio norima pasiekti.

Jei problemai spręsti pateikiama daugiau nei vienas pasiūlymas, šiame skirsnyje paaiškinamas šių pasiūlymų ryšys, jei skirtingi pasiūlymai sprendžia tą pačią problemą.

1.2. Ataskaitos apimtis

Šioje dalyje aprašoma ataskaitos apimtis ir tema. SRS gairėse pateikiama lentelė, kuria galima naudotis aprašant šį skirsnį:

Apimtis	Vienu sakiniu apibūdinkite, apie kurį pasiūlymą ar pasiūlymus bus raportuojama ir kuri (-os) organizacija (-os) teikia pasiūlymą (-us). Ar taikymo apimtis pasikeitė nuo praėjusių metų? Jei taip, kokia yra to priežastis?
Ataskaitinis laikotarpis ir ataskaitų teikimo ciklas	Ataskaitinis laikotarpis paprastai yra kalendoriniai metai ir yra susijęs su praėjusiais ūkinės veiklos metais, kad atitiktų finansinę ataskaitą. Jei ataskaitai naudojate kitą laiko tarpą, paaiškinkite, kodėl.
SRS pritaikymas	Kurį SRS leidimą naudojote kaip pagrindą savo ataskaitai (pvz., SRS 2014)? Jei nesate pilnai pritaikę SRS ataskaitų standarto, paaiškinkite, kuriuos skyrius keitėte ir kodėl. Kada pradėjote taikyti SRS gaires?
Kontaktai	Su kuo gali susidomėję skaitytojai susisiekti, jei jiems kyla klausimų?

B DALIS

B dalis sudaro rezultatais pagrįstos ataskaitos pagrindą. Į „pasiūlymą“ įeina apibrėžtos programos, projektai, priemonės ar paslaugos, tokios kaip konsultacijos, kursai ir mokymai, konferencijos, techniniai ir kiti produktai, leidiniai, apdovanojimai, lobistinė veikla ar internetinės platformos. 2 skyriuje aprašoma socialinė problema, kurią organizacijos pasiūlymas siekia spręsti, kitus šiuo metu galimus sprendimo būdus ir logiką, kuria vadovaujantis sprendžiama problema. 3 skyriuje aprašomi resursai, panaudoti per ataskaitinį laikotarpį, atlikti darbai, gauti rezultatai, vertinimo priemonės ir organizacijos mokymosi patirtis. 4 skyriuje apžvelgiami ateities planai, galimybės bei rizikos. 5 skyriuje pateikiama finansinė ir organizacinė struktūra.

Jei organizacija teikia ataskaitą apie daugiau nei vieną pasiūlymą, tuomet B dalis pildoma kiekvienam papildomam pasiūlymui. Pavyzdžiui, norint pateikti ataskaitą apie du skirtingus pasiūlymus, organizacija turėtų užpildyti A dalį vieną kartą, B dalį du kartus ir C dalį vieną kartą.

2. Socialinė problema ir sprendimas

2.1. Socialinė problema

Pradinė socialinė padėtis

Šiame skirsnyje apibūdinama pradinė socialinė situacija, problemos apimtis, priežastys ir pasekmės. Parodoma, kurią konkrečią problemą siekiama išspręsti. Jei yra kelios problemos, rekomenduojama nustatyti jų prioritetus. Čia taip pat paaiškinama, kas konkrečiai yra paveikiamas šios problemos ir kaip (tikslinė grupė), paaiškinamos problemos pasekmės tikslinei grupei, aplinkai bei visuomenei.

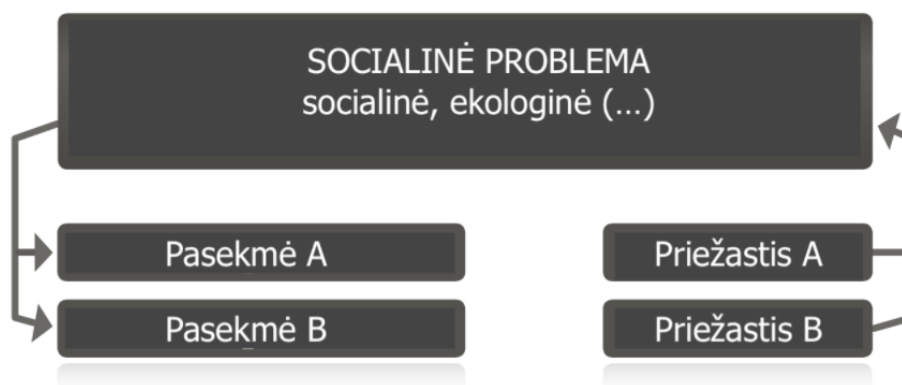
Problemų mastas

Nurodoma, kiek žmonių yra paveikti problemos. Nurodoma, ar problemą galima pavaizduoti skaičiais, pvz.: problemos paveiktos tikslinės grupės procentas palyginamas su visų gyventojų skaičiumi. Kokios socialinės pasekmės iki šiol buvo patirtos? Ar šias socialines ir ekonomines pasekmes galima parodyti skaičiais? Jei problema nebus sprendžiama, kokių socialinių ir (arba) ekonominių pasekmių galima tikėtis pamatyti ateityje?

Pateikta informacija apie problemą turėtų būti kiek įmanoma konkretesnė, kiekybiškesnė ir išsami. Taip pat galima remtis išoriniais tyrimais. Informacijos ir duomenų šaltiniai turėtų būti pateikti kuo tiksliau.

Problemos priežastys ir pasekmės

Apibūdinama, kas organizacijos nuomone yra pagrindinė problemos priežastis. Kaip įvairūs veiksniai veikia vienas kitą (priežastinė grandinė)? Kokios yra to pasekmės bei kaip klostysis padėtis ateityje, jei nieko nebus daroma tam, kad būtų išspręsta problema? Nors šioje vietoje daromos prielaidos gali būti hipotetinio pobūdžio, organizacijos gali pateikti tokius mokslinius tyrimus, kurie galėtų patvirtinti šias hipotezes.

3 pav. Problemos priežasčių ir pasekmių grandinė

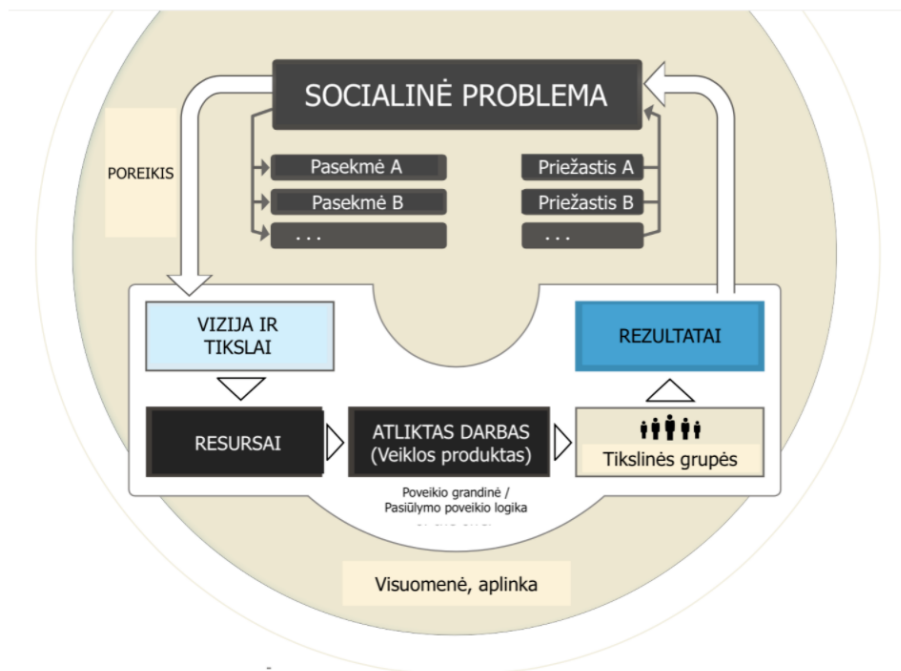
2.2. Iki šiol išbandyti sprendimai

Šiame skirsnyje aprašomi kitų socialinių verslų, organizacijų ar institucijų taikyti bandymai spręsti problemą. Kokios yra valstybės teikiamos paslaugos tikslinei grupei? Kokios kitos nevyriausybinės organizacijos ar komerciniai verslai telkia savo veiklą tikslinei grupei? Čia galima nurodyti, ar organizacijos supratimu, dabartinė paslaugų pasiūla yra nepakankama.

2.3. Sprendimas

2.3.1. Atliktas darbas (veiklos produktas) ir tiesioginės tikslinės grupės

Produktai, gamybos priemonės ir paslaugos, atsiradusios dėl organizacijos veiklos, yra veiklos produktai, kuriuos paprastai galima suskaičiuoti arba pamatuoti. Kokių priemonių ėmėsi organizacija savo tikslinei grupei arba kokį produktą / paslaugas siūlo? Šiame skirsnyje apibūdinama tikslinė grupė, kurią tiesiogiai pasiekia organizacijos atliktas darbas. Taip pat aprašoma, kas šiai tikslinei grupei priklauso bei koks yra grupės dydis. Šioje vietoje aprašomi tik tiesioginiai organizacijos veiklos gavėjai, pvz.: dirbtuvių dalyviai.

4 pav. Sprendimo pateikimas ir poveikio logika

2.3.2. Numatyti rezultatai (poveikis) tiesioginėms ir netiesioginėms tikslinėms grupėms

Čia nurodomi numatomi rezultatai. Rezultatai yra pokyčiai tikslinei grupei, jų gyvenimo situacijai ar apskritai visuomenei. Jei buvo pasiekta ekologinių rezultatų, juos taip pat galima laikyti rezultatais visuomenei.

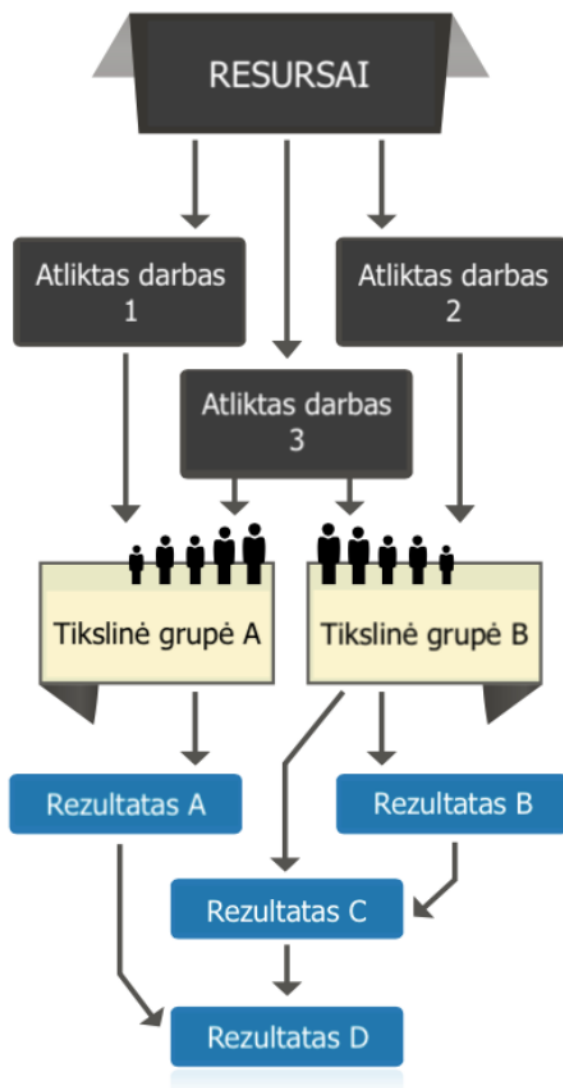
Kitos tikslinės grupės (pvz., kursų tėvams mentoriai) gali būti tarp tiesioginės tikslinės grupės (pvz., kursų dalyviai) ir tos tikslinės grupės, kurią organizacija iš tikrųjų ketina pasiekti (pvz., kursuose dalyvaujančių tėvų vaikai). Siekiant aiškumo, geriausia sutelkti dėmesį į nedideles, bet svarbiausias tikslines grupes. Tuomet šios grupės apibūdinamos, aprašoma, kas priklauso kiekvienai tikslinei grupei ir kokio jos dydžio. Taip pat aprašomi netiesioginės tikslinės grupės pokyčiai, įvykę dėl organizacijos veiklos.

2.3.3. Poveikio logikos pristatymas

Šiame skirsnyje rekomenduojame aiškiai parodyti tikslines grupes, atliktus darbus ir numatomus rezultatus. Rekomenduojama tai iliustruoti lentelėje taip apibendrinant 2.3. skyriuje pateiktą informaciją.

Tikslinė grupė	Atliktas darbas	Numatomi rezultatai

SRS garėse taip pat pateikiamas grafinis šablonas, kuriuo gali naudotis organizacijos pristatant savo poveikio logiką:

5 pav. Poveikio logika

3. Resursai, atliktas darbas ir ataskaitiniu laikotarpiu pasiekti rezultatai

3.1. Panaudoti resursai

Panaudoti resursai gali būti finansiniai arba materialiniai išteklių, taip pat darbuotojų ar savanorių laikas:

- Finansiniai resursai: išlaidos darbuotojams ar veikloms padengti, įskaitant administracines išlaidas;
- Materialiniai resursai: naudojamas turtas (pvz., transporto priemonės), patalpos
- Laiko resursai: laikas, kurį skyrė savanoriai ir pro-bono partnerių įsipareigojimai.

Čia taip pat galima trumpai aprašyti naudojamus nematerialiuosius išteklius:

- Darbuotojų žinios ir įgūdžiai;
- Organizacinės žinios / kultūra, patentai, licencijos, autorinės teisės;
- Bendradarbiavimas ir santykiai su partneriais, visuomene, tikslinėmis grupėmis ir kt.

Jei pasiūlyme, apie kurį organizacija teikia ataskaitą, dalyvauja kelios organizacijos, šioje vietoje taip pat galima įrašyti tuos naudojamus išteklius, kuriuos naudoja organizacijos pasiūlymui įgyvendinti. Svarbu paminėti, kuri organizacija atsakinga už skirtingų pasiūlymo aspektų pasiekimą.

3.2. Atliktas darbas (veiklos produktas)

Nurodoma, kurie iš 2.3. skirsnyje aprašytų rezultatų buvo pateikti per ataskaitinį laikotarpį. Apibrėžiami tie veiklos rodikliai, kuriais remiamasi organizacijai atliekant darbus. Tinkami rodikliai paprastai yra susiję su žmonėmis, institucijomis ar veiklomis (pvz., suteiktų mokymų skaičius arba vidutinė konsultacijos trukmė). Priede pateikiamos rekomendacijos, kaip pasirinkti tinkamus rodiklius.

3.3. Pasiekti rezultatai (poveikis)

Apibūdinama, kokie pokyčiai įvyko tiesioginėse ir (arba) netiesioginėse tikslinėse grupėse dėl organizacijos atlikto darbo per ataskaitinį laikotarpį, pvz.: tėvų elgesio pokyčiai tarp tėvų kursų dalyvių (tiesioginė tikslinė grupė) arba vaikų elgesio pokyčiai (netiesioginė tikslinė grupė).

Kaip galima gauti ir užfiksuoti pasiektus rezultatus? Jei rezultatus galima išmatuoti kiekybiškai – kokius rodiklius galima įvertinti? Kokia alternatyvi ar papildoma informacija gali paremti organizacijos pasiūlymą (ekspertų vertinimai, dalyvių rekomendacijos ir kt.)? Ar galima paaiškinti priežastis, kodėl pastebėti rezultatai yra susiję su atlikta veikla? Kokybiniai teiginiai taip pat gali būti naudojami kaip veiksmingumo įrodymai.

Kai kuriais atvejais organizacijos veikla gali sukelti nenumatytą – teigiamą ar neigiamą – poveikį. Kartais tam tikri rezultatai, kurie iš pradžių nebuvo aktualūs, bet visgi buvo nulemti organizacijos veiklos, atsiranda tik po ilgesnio laikotarpio. Jei tokie pokyčiai pastebimi, jie nurodomi šioje dalyje, kad būtų užtikrintas išsamus rezultatų aprašymas. Organizacijos ar asmenys, kurie gali pakenkti organizacijos pastangų sėkmei, gali būti išvardyti 4.2 punkte (galimi rizikos veiksniai).

3.4. Resursų, atlikto darbo ir ataskaitiniu laikotarpiu pasiektų rezultatų vaizdinis pristatymas

Pateikiant informaciją apie svarbiausius resursus (3.1), atliktus darbus (3.2) ir pasiektus rezultatus (3.3) per ataskaitinį laikotarpį visoje poveikio grandinėje, rekomenduojama pateikti informaciją ne tik raštu, bet ir vaizdinėmis priemonėmis, pvz. lentelė (žr. 20 psl.). Prireikus lentelė gali būti pritaikyta pagal organizacijos poreikius. Norint pateikti sudėtingesnes rezultatų tarpusavio priklausomybes, rekomenduotina naudotis grafinėmis informacijos iliustracijomis (žr. 5 pav. Poveikio logika).

3.5. Nuostatos dėl papildomo vertinimo ir kokybės užtikrinimo

Šiame skyriuje aprašomos priemonės, kurių imtasi įvertinant per ataskaitinį laikotarpį atlikto darbo rezultatus ir jų kokybę. Jei organizacija taiko tokias įvertinimo arba kokybės užtikrinimo priemones, šiame skirsnyje rekomenduojama jas nurodyti bei nupasakoti, kaip jos buvo taikomos, pvz. apklaustų paslaugos vartotojų skaičius, surinkti duomenys apie pokyčius ir pan.

Jei per ataskaitinį laikotarpį buvo taikomos vienkartinės priemonės, jos taip pat įvardijamos šioje dalyje, pvz., atlikta viena apklausa ar tyrimas, arba baigtas ilgesnio laikotarpio vertinimas.

Čia taip pat įtraukiamos pagrindinės išvados, jei priemonių rezultatai dar nebuvo įtraukti į ataskaitos 2.3.2 arba 3.3 skirsnius. Taip pat aprašoma, ar ir koku būdu kokybės vertinime pateiktos išvados padėjo pagerinti organizacijos pasiūlymą.

3.6. Praėjusių metų palyginimas: pasiekti tikslai, mokymosi patirtis ir sėkmė

Jei anksčiau buvo nustatyti pateikiamo ataskaitinio laikotarpio tikslai, šioje dalyje turėtų būti nurodyti paaiškinimai, ar šie tikslai buvo pasiekti, koku mastu buvo pasiekti. Jei buvo padaryti pakeitimai, turėtų būti pateiktos tokių pakeitimų priežastys. Tiek teigiami, tiek neigiami rezultatai suteikia organizacijoms galimybę mokytis iš savo teisingų veiksmų bei klaidų. Šiame skirsnyje galima apibūdinti, kokią mokymosi patirtį organizacija įgijo per ataskaitinį laikotarpį ir kokias pagrindines išvadas padarė.

4. Planavimas ir prognozė

4 skyrius skirtas nurodyti tikslus, galimybes ir rizikas, kurios gali iškilti per kitą ataskaitinį laikotarpį ir ateinančius metus.

4.1. Planavimas ir tikslai

Šiame skirsnyje nurodomi kiek įmanoma konkretesni ateinančių metų ar metų pasiūlymo tikslai. Tikslus lengva suprasti, jei jie formuojami remiantis vizija ir poveikio grandine ir yra išreikšti konkrečiai, pamatuotai ir teigiamai.

Aprašant tikslą, patartina įtraukti rodiklius, kurie buvo naudojami kuriant ir vaizduojant poveikio grandinę.

Taip pat galima apibūdinti kitus organizacinius tikslus, jei jie yra susiję su organizacijos pasiūlymu, pvz.: naujų procesų kūrimas ir įvedimas, organizacijos remėjų teisinės struktūros pakeitimai arba komandos sudėties pakeitimai.

4.2. Įtakos veiksniai: galimybės ir rizikos

Galimybės

Kai kuriais atvejais galima pastebėti tam tikras tendencijas, teisėkūros procedūras ar kitus išorinius pakitimus, kurie galėtų suteikti papildomų galimybių organizacijos pasiūlymui. Šioje dalyje galima apibūdinti pastebėtas tendencijas ir kokiomis sąlygomis šie pokyčiai gali suteikti organizacijai galimybių, taip pat kaip bus pasirengta jomis pasinaudoti.

Rizikos

Išoriniai pokyčiai gali neigiamai paveikti organizacijos sėkmę. Čia galima apibūdinti rizikas ir išorinius įvykius, kuriems organizacija neturi įtakos arba turi tik ribotą įtaką, tačiau kurie vis dėlto yra svarbūs organizacijos sėkmei. Apžvalgoje apie rizikas taip pat turėtų būti paminėtos priemonės, kurių ketinama imtis tam, kad rizikų padariniai būtų sumažinti.

5. Organizacinė struktūra ir komanda

5 skyriuje apžvelgiama organizacijos struktūra ir komanda: kurios organizacijos, asmenys ir socialiniai partneriai dalyvauja teikiant organizacijos pasiūlymą? Jei organizacija teikia tik vieną pasiūlymą, galima praleisti 5.1 skirsnį ir išsamiai aprašyti šią informaciją 6 skyriuje.

Jei pasiūlymą teikia daugiau nei viena nepriklausoma organizacija, pavyzdžiui, pelno nesiekianti asociacija ir jos dukterinė įmonė ar keli glaudžiai bendradarbiaujantys partneriai, C dalis užpildoma kiekvienai tokiai organizacijai atskirai.

5.1. Organizacinė struktūra

Šioje dalyje paaiškinama, kuri organizacija ar organizaciniai padaliniai dalyvauja teikiant pasiūlymą, kokias užduotis jie turi atlikti ir apibūdinti jų tarpusavio santykiai. Taip pat rekomenduojama paminėti, kiek žmonių dalyvauja teikiant pasiūlymą, ir priskirti juos šioms kategorijoms: dirbantys pilnu etatu, laisvai samdomi ir savanoriai. Jei teikiant pasiūlymą dalyvauja kelios organizacijos, pateikiama išsami informacija apie tai, kiek darbuotojų prisideda kiekviena organizacija (žmonių skaičius ir pilnu etatu dirbantys darbuotojai). Taip pat nurodomi visi su organizacijos struktūra susiję pokyčiai, kurie galėjo įvykti per ataskaitinį laikotarpį.

5.2. Dalyvaujančių asmenų pristatymas

Ši dalis suteikia skaitytojui įspūdį apie svarbiausius žmones, dalyvaujančius teikiant organizacijos pasiūlymą. Galima apiboti asmenų, apie kuriuos aprašoma ataskaitoje (pvz., organizacijos įsteigėjas, direktorius ar atskiri komandos nariai), skaičių arba pristatyti visą komandą. Be asmens vardo, pareigų ir atsakomybės srities, galima pridėti šiuos punktus:

- Biografinė informacija
- Motyvacija
- Atitinkama patirtis, įgūdžiai ir kvalifikacija
- Žinios konkrečioje srityje, patirtis dirbant su tikslinėmis grupėmis
- Vadovavimo patirtis

5.3 Partnerystės, bendradarbiavimas ir ryšiai

Šioje dalyje aprašoma, kurie partneriai dalyvauja teikiant pasiūlymą. Įtraukiami šie punktai:

- Partneriai (pvz., asmenys, socialiniai partneriai, valdžios institucijos)
- Partnerystės apimtis ir tikslas
- Fondai (pvz., bendradarbiavimo sutartis, žodinis susitarimas)
- Strateginė partnerystės prasmė

Partnerystė taip pat gali apimti narystę valstybinėse ar ES lygmens darbo grupėse ir profesinėse sąjungose. Čia taip pat įtraukiami visi susiję pakeitimai, kurie galėjo įvykti per ataskaitinį laikotarpį.

C DALIS

C dalyje apibūdinama organizacijos struktūra, valdymas, finansavimo pagrindas ir apskaitos principai. C dalis turi būti užpildyta kiekvienai organizacijai, jei pasiūlymą teikia kelios organizacijos. Organizacija čia suprantama kaip atskiras juridinis asmuo. Jei, pavyzdžiui, asociacija ir fondas dalyvauja teikiant pasiūlymą, C dalis turi būti užpildyta vieną kartą asociacijai ir vieną kartą fondui. Tai taikoma net tuo atveju, jei abi organizacijos yra susijusios viena su kita. Įvairių organizacijų vaidmenys pasiūlymų teikimo procese išdėstyti 5.1 skirsnyje.

6. Organizacijos profilis

6.1. Bendroji informacija apie organizaciją

Šioje dalyje pateikiami svarbiausi faktai apie organizaciją. SRS gairėse rekomenduojama informaciją pateikti lentelės formatu.

Organizacijos pavadinimas	Koks organizacijos pavadinimas?
Organizacijos vieta	Kur yra pagrindinė organizacijos buveinė?
Organizacijos įsteigimas	Kada buvo įsteigta organizacija?
Kiti skyriai	Ar yra įsteigtų kitų skyrių? Čia įrašomi tik su ataskaitoje aprašomos organizacijos skyriai, o ne susijusių organizacijų
Juridinis statusas	Koks yra organizacijos juridinis statusas (pvz., asociacija, ribotos atsakomybės bendrovė)?
Kontaktai	Pateikiami organizacijos kontaktai – telefonas, adresas, el. paštas, interneto svetainė
Nuoroda į įstatus	Jei organizacija turi viešai prieinamus įstatus, čia įkeliami nuoroda į internetinę jų versiją
Registracija	Jeif organizacija yra registruota Prekybos rūmų arba Centriniam registru centre, šioje vietoje įrašomas įrašo numeris ir data
NPO statusas	Ar organizacijai priklauso mokestinės lengvatos?
Profesinė sąjunga	Įvardijamos profsąjungos, kurioms priklauso organizacija ar jos darbuotojai

Personalo profilis

Nurodoma bendras žmonių, dirbusių organizacijoje ataskaitinio laikotarpio metu ir praėjusiais metais, skaičius. Darbuotojai skirstomi į pilnu etatu dirbančius, laisvai samdomus bei savanorius. Skliausteliuose nurodoma pilnu etatu dirbančių darbuotojų konvertacija, kaip pavaizduota lentelėje:

Darbuotojų etatų skaičius (skliausteliuose: apskaičiuojama kaip visos darbo dienos ekvivalentas)	2019	2020
Bendras darbuotojų skaičius	10 (4)	15 (8)
Iš jų dirbantys pilną darbo dieną	4 (2.5)	8 (5)
Laisvai samdomi	0	0
Savanoriai	6 (1.5)	7 (3)

6.2. Organizacijos valdymas

6.2.1. Valdymas ir (kai taikoma) vadovybė

Šioje dalyje organizacija įvardija svarbiausius su valdymu ir vadovybe susijusius aspektus:

- Oficialus vadovybės pavadinimas bei aprašytos atsakomybės
- Įvardyti vadovybės nariai bei jų oficialios pareigos. Ar šie asmenys dirba valdymo komitete pilnu etatu ar savanorišku pagrindu?
- Įvardijama, ar vadovybės nariai turi teisę atstovauti organizaciją bei kokios yra nario atsakomybės, užduotys ir pareigos organizacijai. Paaškinama, ar užduočių paskirstymą reglamentuoja įstatai, ar nustatytos procedūrinės taisyklės.
- Jei vadovybė vykdo reguliarius susitikimų ciklus, jie taip pat aprašomi šioje dalyje.
- Jei organizacija nori viešai pranešti apie vadovybei teikiamus atlyginimus, ši informacija pateikiama šiame skirsnyje. Galima nurodyti atskirų narių atlyginimus arba bendrą narių atlygio sumą. Bet koks atlyginimas, išmokos ar priemokos nurodomos kaip narių uždarbio dalis.
- Paaškinama, kaip renkami ar paskiriami vadovybės nariai.

6.2.2. Stebėtojų taryba

- Nurodomas oficialus stebėtojų tarybos organo pavadinimas ir paaiškinama organo paskirtis.
- Nurodomi stebėtojų tarybos nariai ir jų padėtis organizacijoje. Nurodoma, ar tarybos nariai dirba pilnu etatu, ar savanorišku pagrindu bei įvardijama, kas iš narių turi teisę balsuoti. Jei narių yra daug, gali būti išvardijami tik patys svarbiausi nariai. Taip pat pateikiamas bendras stebėtojų tarybos narių skaičius.
- Nurodomos kiekvieno nario pareigos, užduotys ir atsakomybės. Paaiškinama, ar užduočių paskirstymą reglamentuoja įstatai, ar nustatytos procedūrinės taisyklės.
- Jei stebėtojų taryba vykdo reguliarius susitikimų ciklus, jie taip pat aprašomi šioje dalyje.
- Jei organizacija nori viešai pranešti apie stebėtojų tarybos nariams teikiamus atlyginimus, ši informacija pateikiama šiame skirsnyje. Galima nurodyti atskirų narių atlyginimus arba bendrą narių atlygio sumą. Bet koks atlyginimas, išmokos ar priemokos nurodomos kaip narių uždarbio dalis.

6.2.3. Interesų konfliktai

- Jei tam tikrų asmenų pareigos organizacijos vadovybėje ir stebėtojų taryboje sutampa, šioje dalyje tai yra įvardijama ir paaiškinama, kaip tai gali paveikti organizacijos veiklą.
- Jei tarp tarybos narių ar kitų susijusių organizacijų yra kokių nors finansinio, asmeninio ar teisinio pobūdžio tarpusavio priklausomybių, šioje dalyje apibūdinami tokie santykiai ir jų poveikis organizacijos veiklai. Šie santykiai apima, pavyzdžiui, giminytės ryšius organizacijos viduje arba pačioje organizacinėje struktūroje.

6.2.4. Vidaus kontrolės sistemos

Šioje dalyje paaiškinama apie organizacijoje naudojamus vidaus kontrolės mechanizmus ir kas yra atsakingas už jų stebėseną, pvz. grynųjų pinigų auditas, vidaus auditas, kontrolė, rizikos valdymas, korupcijos prevencijos priemonės.

6.3. Nuosavybės struktūra, narystės ir asocijuotosios organizacijos

6.3.1. Organizacijos nuosavybės struktūra

Čia aprašomi fiziniai ir juridiniai asmenys, turintys organizacijos akcijų. Fondams ir asociacijoms šio skirsnio pildyti nereikia.

- Nurodoma bendra kapitalo suma
- Nurodomas organizacijoje dalyvaujančių savininkų skaičius
- Nurodomi savininkai, kurie turi bent 10% kapitalo ir nurodoma, kokį akcinį kapitalą jie turi organizacijoje. Jei organizacijoje yra labai daug vienodą akcinį kapitalą turinčių savininkų, atskiro sąrašo sudarinėti nereikia.
- Paaiškinama, ar organizacija turi balsavimo sistemą, kuri skiriasi nuo valstybės nustatytų balsavimo normų.

6.3.2. Narystė kitose organizacijose

Nurodoma bet kuri kita organizacija, kurios nare yra ataskaitoje aprašoma organizacija, pvz. Patronuojančioji organizacija ar profesinė asociacija.

6.3.3. Asocijuotosios organizacijos

Jei organizacija yra susijusi su kitomis organizacijomis (ar kitais subjektais), šioje dalyje paaiškinami tokie santykiai. Asociacijos dažnai vykdo savo veiklą, pavyzdžiui, su fondu ar ribotos atsakomybės dukterine įmone.

Paaiškinant tokius ryšius, turėtų būti atkreipiamas ypatingas dėmesys į visas kartu vykdomas vadovavimo ar kontrolės funkcijas (pvz., bendrą finansinį planavimą, personalo valdymą, projektų valdymą). Jei organizacija turi kitų organizacijų (korporacijų) akcijų, pateikiama ši informacija:

- Visų organizacijų, kuriose organizacija turi akcinio kapitalo dalį, sąrašas.
- Kiekvienos iš išvardytų organizacijų turimo akcinio kapitalo (eurais ir/arba procentais) dalį ir balsavimo teisių (procentais) dalį.
- Jei organizacija yra sudariusi valdymo ir pelno pervedimo sutartį, nurodomos pagrindinės sutarties sąlygos.

6.4. Aplinkosauginis ir socialinis profilis

Net organizacijos, turinčios gerus socialinius ketinimus, dažnai susiduria su tuo, kad jų veikla vis dėlto gali turėti neigiamą poveikį. Organizacijos vidinis socialinis profilis gali apimti, pavyzdžiui, tai, kaip jie kovoja su lyčių nelygybe ir pajamų pasiskirstymu, darbuotojų įvairove, šeimos ir profesinio suderinamumo, darbo ir asmeninio gyvenimo pusiausvyros ar perdegimo prevencija. Aplinkos sektoriuje gali būti svarbūs energijos vartojimo, atliekų prevencijos ar kenksmingų medžiagų apdorojimo klausimai. Čia turėtų būti pateikti atitinkami faktai, naudojant tinkamus rodiklius.

7. Finansų ir apskaitos praktika

Ekonominę organizacijos veiklą galima įvertinti pateikiant ataskaitas apie jos finansus, pajamas ir išlaidas. Daugelis organizacijų jau turi išsamią finansinės atskaitomybės sistemą (pvz., metinės finansinės ataskaitos). Tokiu atveju esamus dokumentus galima pridėti prie šios ataskaitos kaip priedą, jei jie atitinka 7.2 ir 7.3 punktuose nustatytus kriterijus.

7.1. Buhalterija ir apskaita

Šiame punkte pateikiama bendra informacija apie bendrą buhalterinės apskaitos procesą siekiant pagelbėti skaitytojui suprasti informaciją, kuri pateikiama skirsniuose 7.2. ir 7.3.

- Paaiškinama, koku būdu yra kaupiami organizacijos įrašai (pvz., dvejybinio buhalterinės apskaitos įrašo metodas arba pajamų ir išlaidų sąskaita).
- Paaiškinama, kurio įstatymo ar kito apskaitos standarto buvo laikomasi rengiant finansines ataskaitas.
- Nurodoma, kas parengė finansinę ataskaitą ir ar tas asmuo (asmenys) dirba organizacijoje, ar yra išoriniai asmenys.
- Taip pat nurodoma, kas tikrino metines ataskaitas (vardas, pavardė, pareigos, įmonė ir vieta, jei reikia) ir ar šis asmuo dirba organizacijoje, ar yra išorinis asmuo.

7.2. Turto apskaita

Jei organizacija jau yra parengusi turto apskaitos ataskaitą, ją galima pridėti prie šios poveikio ataskaitos, jei ji atitinka žemiau pateiktus kriterijus. Jei anksčiau nebuvo sudaryta turto ataskaita arba jei ji neatitinka pateiktų SRS kriterijų, rekomenduojama parengti turto apskaitos ataskaitą remiantis SRS gairėmis.

Balanso ar turto apskaitos kriterijai pagal SRS yra šie:

- Suprantamai ir išsamiai dokumentuojama bei paaiškinama turto ir įsipareigojimų sudėtis.
- Pateikiami mažiausiai praėjusių metų visų verčių skaičiai ir paaiškinami esminiai nukrypimai nuo praėjusių metų. Paaiškinami įrašų metodo pokyčiai, o praėjusių metų skaičiai atitinkamai pritaikomi naujam metodui.
- Turtas turto ataskaitoje yra dokumentuojamas bent jau šiose kategorijose: nematerialusis turtas, materialusis turtas, finansinis turtas, gautinos sumos, pinigai ir pinigų ekvivalentai. Nuosavybė yra atskirai priskiriama materialiajam turtui. Jei yra gautinų sumų iš organizacijos narių ar akcininkų, jos parodomos atskirai ir paaiškinamos.
- Įsipareigojimai turto ataskaitoje yra priskiriami bent šioms kategorijoms: paskolos, įsipareigojimai už prekes ir paslaugas, kiti įsipareigojimai. Narių / akcininkų paskolos parodomos atskirai ir paaiškinamos.
- Turto ataskaitoje parodomas turto ir įsipareigojimų balansas. Atidėtos lėšos apskaitomos atskirai nuo šios ataskaitos.
- Jei prieš paskelbiant metinę ataskaitą organizacija pateikė bankroto bylą, tai turi būti aiškiai nupasakojama.

7.4. Pajamos ir išlaidos

Jei organizacija jau yra parengusi pajamų ir išlaidų ataskaitą arba pelno (nuostolio) ataskaitą, ja galima remtis tol, kol ji atitinka žemiau išvardytus kriterijus. Jei anksčiau nebuvo parengta pajamų ir išlaidų ataskaita ar pelno (nuostolio) ataskaita, arba jei jos neatitinka išvardytų kriterijų, rekomenduojama įtraukti šiuos kriterijus į ataskaitą. SRS pajamų ir sąnaudų ataskaitos arba pelno (nuostolio) ataskaitos kriterijai yra šie:

- Išsamiai dokumentuojama ir paaiškinama pajamų ir išlaidų sudėtis.
- Pateikiami mažiausiai praėjusių metų visų verčių skaičiai ir paaiškinami esminiai nukrypimai nuo praėjusių metų. Paaiškinami įrašų metodo pokyčiai, o praėjusių metų skaičiai atitinkamai pritaikomi naujam metodui.
- Pajamos skirstomos bent į šias kategorijas: pajamos, piniginės dovanos, įmokos ir kitos pajamos. Pajamos iš viešųjų pirkimų ar valstybės dotacijų parodomos atskirai ir paaiškinamos pajamų ir dotacijų skiltyje. Prekės, už kurias gaunama mažiau nei 5% visų pajamų, gali būti nurodomos „kitų pajamų“ skiltyje.
- Išlaidos turėtų būti skirstomos bent į šias kategorijas (mažesnėms organizacijoms, kurių pajamos siekia iki 1 mln. Eur): darbo kaštai, materialiosios sąnaudos, finansavimo išlaidos, mokesčiai, kitos išlaidos ir kt. Didesnės organizacijos savo išlaidas klasifikuoja pagal išlaidų centrus arba pagrindžia informaciją apie išlaidas ir pajamas dokumentais, pagrįstais išlaidų centrais: projektų išlaidas, reklamos išlaidas, valdymo išlaidas, finansavimo išlaidas, mokesčius, kitas išlaidas. Projektų sąnaudos klasifikuojamos pagal personalo ir veiklos išlaidas.
- Išsamiai paaiškinami čia aprašytų projekto išlaidų ir 3.1 punkte deklaruotų panaudotų išteklių neatitikimai, jei tai nėra tiesioginis kitų pasiūlyme dalyvaujančių organizacijų rezultatas.
- Pateikiamas pajamų ir išlaidų balansas.

7.4. Finansinė padėtis ir planavimas

Šioje dalyje restrospektyviai pažvelgiama į 7.2. ir 7.3. skirsnius organizacijos veiklos kontekste.

- Paaiškinama ir trumpai įvertinama verslo eiga per ataskaitinį laikotarpį, daugiausia dėmesio skiriant finansams, paaiškinant dabartinę organizacijos fiskalinę padėtį.
- Pakomentuojami įvykiai, įvykę tarp balanso parengimo datos ir galutinio ataskaitos užbaigimo, ir ar jie turės didelę įtaką kitų metų pokyčiams.
- Trumpai paaiškinami fiskaliniai organizacijos tikslai ir pateikiama prognozuojama ateinančių metų finansinė situacija, pajamos ir išlaidos. Paminimi visi jau patvirtinti įsipareigojimai, ypač susiję su valstybės dotacijomis ar sutartimis, taip pat apie visus suplanuotus ar planuojamus vykdyti projektus ir išlaidas, kurių galima tikėtis iš šių projektų.
- Paaiškinamos ir įvertinamos visos galimybės ar rizikos, susijusios su organizacijos turtu ar pajamomis ir išlaidomis.

SRS gairių priedai

Rezultatų dokumentavimo ir rodiklių nustatymo būdai

Konkrečiu ataskaitiniu laikotarpiu atliktas darbas, rezultatai ir panaudoti ištekliai turėtų būti, kur įmanoma, kiekybiškai įvertinti atsižvelgiant į tai, kas yra ekonomiškai naudinga bei naudojant tinkamus rodiklius.

Šie kriterijai taikomi visiems rodikliams: jų formuluotė turėtų būti konkreti, išmatuojama ir teigiama. Apytikriai įvertinimai turėtų būti atliekami, jei tikslūs skaičiai nėra žinomi arba jų negalima gauti. Turėtų būti nurodytos apytikrių įvertinimų ir jų prielaidų priežastys, taip pat nurodomi atitinkami pradinių duomenų šaltiniai.

- Ataskaita turėtų leisti pažvelgti į kelerius metus vykstančią įvykių raidą. Todėl reikėtų, kai tik įmanoma, naudoti tuos pačius rodiklius. Jei diegiami nauji rodikliai arba keičiami šiuo metu naudojamų rodiklių apibrėžimai, tai turėtų būti suprantamai parodyta. Jei įmanoma, ankstesni duomenys turėtų būti perskaičiuoti pagal pakeistą apibrėžtį, kad būtų galima palyginti.
- Rodikliai turėtų būti susiję su atitinkamu ataskaitiniu laikotarpiu. Tai gali reikšti, kad gali reikėti paaiškinti visus reikalingus atribojimus. Pavyzdžiui, veiksmas, kuris truks tris mėnesius, gali prasidėti ataskaitiniu laikotarpiu, bet baigtis tik kitu laikotarpiu. Tokiu atveju reikėtų apibrėžti projektą ir kaip jis turi būti tinkamai dokumentuotas. Pavyzdžiui, galima nurodyti, kiek dalyvių dalyvavo per metus vykusiuose projektuose, ir kiek (sėkmingai) juos pabaigė.

Atlikto darbo (veiklos produktų) rodiklių pavyzdžiai:

- Asmeninės paslaugos: žmonių, kuriems buvo suteikta veikla, skaičius (pvz., studentų, dalyvavusių programoje, skaičius)
- Su institucijomis susijusios paslaugos: aptarnaujamų įstaigų skaičius (pvz., mokyklų, bendradarbiavimo partnerių skaičius)
- Su veikla susijusios paslaugos: atliktų veiklų skaičius (pvz., kursų, mokymų, renginių skaičius, priežiūros valandos, pasodinti medžiai)
- Paslaugos vieneto kaina (pvz., paslaugos mokyklai kaina, ar darbo vietos kaina)
- Vienetui įgyvendinti reikalingas laikas (pvz., laikas vienam kursui įgyvendinti)

Poveikio (rezultato) rodiklių pavyzdžiai:

- Informacija apie mokymų dalyvius – ko jie išmoko ir kaip tai buvo įgyvendinta
- Informacija apie organizacijas partneres, kurios pakeitė savo veiklą po mokymų arba dėl bendradarbiavimo
- Vaiko raidos testų rezultatai
- Startuolių programos dalyvių, kurie sėkmingai žengė žingsnį savo verslo link, skaičius (po metų nuo verslo įkūrimo vis dar dirba savarankiškai)
- Programos dalyvių mokyklos rezultatų pokyčiai (pvz., pažymių vidurkis, sumažėjęs mokyklos nebaigusiu asmenų skaičius)
- Sutaupymai nacionalinei ekonomikai (jei tai įmanoma realiai apskaičiuoti ar įvertinti) dėl mažesnio reabilitacijos programos dalyvių recidyvo lygio
- Požiūrio pokyčiai tam tikrose gyventojų grupėse dėl informacinės kampanijos (nustatyta apklausos būdu)

Užfiksuoti socialinius rezultatus ne visada yra lengva, ypač jei galutinis tikslas yra pakeisti gyventojų požiūrį tam tikra tema. Tai galima nustatyti tik atlikus išsamius tyrimus, todėl daugeliu atvejų galima atlikti tik pavyzdinius bandymus, neturinčius realios reprezentatyvios reikšmės.

Jei organizacija dar neturi galimybės pristatyti rezultatų rodiklių, galima bent jau kokybiškai pateikti veiklos rezultatus: pavyzdžiui, naudodamiesi pirminėmis ataskaitomis, pagrįstomis patirtimis ar specialistų pateiktais vertinimais. Tokiu atveju turėtų būti nurodytas pagrindas, kuriuo remiantis buvo daromos prielaidos apie veiklos efektyvumą.

Veiklos efektyvumą galima pabrėžti naudojant tinkamus veiklos rodiklius, kurie parodo glaudų ryšį su siekiamais rezultatais, net jei kai kuriais atvejais šį priežastinį ryšį yra sunku įrodyti.

Galima pabrėžti organizacijos veiklos efektyvumą naudojant tinkamus veiklos rodiklius, kurie anksčiau parodė glaudų ryšį su jūsų numatytais rezultatais, net jei priežastingumo įrodymai kai kuriais atvejais galiausiai nėra įtikinami. Aiškumo sumetimais gali būti naudinga paaiškinti, ką reiškia tam tikri rodikliai, susiję su pasiūlymo efektyvumu.

Norint įvertinti veiklos poveikį, organizacija dažnai turės pateikti lyginamąsias vertes (pvz., nuteistų nusikaltėlių pakartotinio nusikalstamumo mastas šalyje). Svarbu įsitikinti, kad lyginamosios kontrolinės grupės yra tikrai panašios (pvz., savanoriškas dalyvavimas programoje, amžius ir kt.). Atliekant tokį palyginimą, galima nustatyti ir įvertinti, ar pastebėti pokyčiai iš tikrųjų yra priežastiniu ryšiu susiję su organizacijos veikla. Kitaip tariant, kokie rezultatai vis tiek būtų nutikę, jei organizacija nebūtų vykdžiusi veiklos? Tokia informacija padeda įvertinti organizacijos veiklos efektyvumą.

Rizikos vertinimas

Rizikos (taip pat ir galimybės) ir jų vertinimas gali būti lengvai pateikti lentelės forma. Kiekviena individuali rizika turi būti įvertinta atsižvelgiant į tai, kiek ji yra svarbi siekiant pasiūlymo tikslų, ir atsižvelgiant tikimybę, kad rizika atsirastų. Taip pat reikėtų nurodyti, ar imtasi priemonių, kad rizikos atsiradimo būtų išvengta, arba rizikai atsiradus – ar bus imtasi priemonių sumažinti jos pasekmes.

Abiejų kintamųjų vertinimas gali būti atliekamas šiomis priemonėmis:

Tikimybė:

1. nežymi, 2. žema, 3. vidutinė, 4. palyginti didelė, 5. didelė

Daromos įtakos intensyvumas:

1. nežymus, 2. žemas, 3. vidutinis, 4. palyginti didelis, 5. didelis

Vertinimas įvyksta susiejus abi vertes. Aiškumo sumetimais tai turėtų būti pavaizduota lentelėje, kaip nurodyta pateiktame pavyzdyje:

Rizika	Pasekmė	Tikimybė	Įtakos lygis	Įvertinimas	Atsakomoji priemonė ar atoveiksmis
Besitęsianti byla darbo teisės srityje bus pralaimėta	Finansinis poveikis iki X Eur	3	4	7	Pateikti numatytą nuostatą apsvarstymui arba apeliacijai

„Reach for Change“ 2020m. poveikio ataskaita

„Reach for Change“ yra tarptautinė ne pelno siekianti organizacija, įkurta 2010 m. Švedijoje. Organizacijos vizija – pasaulis, kuriame visi vaikai ir jaunimas išnaudoja visas savo galimybes. Organizacija padeda socialiniams verslininkams suteikdami jiems galimybę kurti ir išplėsti novatoriškus sprendimus, padedančius vaikams geriau gyventi. Nuo organizacijos įkūrimo „Reach for Change“ padėjo daugiau nei 1200 socialinių verslininkų 18-oje šalių, tarp jų ir Lietuvoje. Organizacija vykdo socialinių verslininkų plėtros programas, pritaikytas jų specifiniam vystymosi etapui. Socialiniai verslininkai remiami stiprinant jų gebėjimus, padedant finansavimo klausimais bei bendradarbiaujant su įvairiais sektoriais [8].

„Reach for Change“ nuo pat organizacijos įkūrimo pradžios pradėjo matuoti savo kuriamą poveikį bei teikti viešai prieinamas poveikio ataskaitas. Jų internetinėje svetainėje lankytojas gali rasti visas nuo 2010 m. rengtas poveikio ataskaitas [9].

Sekančiuose puslapiuose pateikiamas 2020 m. „Reach for Change“ poveikio ataskaitos pavyzdys siekiant iliustruoti, kaip tarptautinė organizacija, turinti savo padalinį ir Lietuvoje bei turinti daugiamečių poveikio ataskaitų teikimo patirtį, gali parodyti savo sukurtą poveikį bei kokia konkreti informacija pateikiama ataskaitoje.

Poveikio ataskaitos turinys susideda iš 9 skyrių [10]:

1. Įžanga
2. Organizacijos vizija 2030
3. Santrauka
4. Organizacijos veikla ir kodėl ji vykdoma
5. 2020 m. pasiekimai
6. Ar organizacijai pavyko pasiekti užsibrėžtų tikslų?
7. „Reach for Change“ poveikio matavimo metodika
8. Panaudoti ištekliai
9. Finansinė ataskaita

Ataskaitos pradžioje pateikiami organizacijos bendrakūriai, programos partneriai bei kiti svarbūs partneriai.

1. Įžanga

Įžangoje trumpai aprašoma organizacija – įvardijama vizija, organizacijos veikla, trumpai aprašomas ataskaitos tikslas. Didelę dalį informacijos, pateikiamos šiame skyriuje, tai pat galima rasti „Reach for Change“ interneto svetainėje.

Įžangoje taip pat pateikiamas įvadinis „Reach for Change“ generalinės direktorės žodis.

2. Organizacijos vizija 2030

Šiame skyriuje aprašoma vizija, t.y. ilgalaikiai tikslai, kuriuos organizacija yra užsibrėžusi pasiekti iki 2030 metų.

Vizija: pakeisti 30 milijonų vaikų ir jaunuolių gyvenimai

Sritys, kuriose planuojami pokyčiai: vaikų ir jaunimo skurdas, klimato kaita ir nelygybė.

Šios sritys pasirinktos remiantis Darnaus vystymosi tikslais.

Strategija 2030:

- Investuoti į sprendimus, galinčius padaryti didelius pokyčius plačiu mastu vaikų ir jaunimo skurdo, klimato kaitos ir nelygybės srityse
- Stiprinti „Reach for Change“ akseleratoriaus programą, kuri padėtų pasiekti didesnę skaičių socialinių verslininkų visame pasaulyje
- Stiprinti organizacijos gebėjimą palaikyti ir investuoti į socialinius verslus, veikiančius įvairiomis verslo formomis
- Pagreitinti darbą ekosistemos plėtros srityje, kad visos pagrindinės suinteresuotos šalys būtų įtrauktos ir motyvuotos taip užtikrinant gerų sprendimų įgyvendinimą.

WE ARE
REACHING FOR CHANGE
TOGETHER WITH
OUR CO-FOUNDERS

KINNEVIK

TELE2

HSS STENBECKS
STIFTELSE

PROGRAM PARTNERS

IKEA Foundation

VINNOVA

BRITISH COUNCIL

SVENSKA
POSTKOD
STIFTELSEN

EUROPEAN UNION

Si Swedish Institute

GLOBAL
UTMANING

FORUM CIV.

SORIE STENBECK
FAMILY FOUNDATION

KIVRA

H Hogia

NOVA

Danske Bank

KOSMOS

giz

ING

NN

Aurubis

storytel

MOTERS

the allie fund

Kanada Institut
Innovation 42

Zilberro della Vita

Nordic Council
of Ministers

& OTHER PARTNERS

Bech-Bruun

ROSCHIER

HUMBLESTORM

CIVITTA

BINGO

BAIN & COMPANY

ORACLE
NETSUITE

ProRelation

BARCELONA

3. Santrauka

Šioje dalyje aprašomos pagrindinės „Reach for Change“ pokyčių teorijos dalys – sprendžiama problema, naudoti resursai, vykdytos veiklos, veiklų produktai bei trumpalaikio ir ilgalaikio poveikio rezultatai. Prie kiekvienos PT dalies taip pat yra pateikiamas puslapis, kuriame skaitytojas gali rasti daugiau informacijos apie kiekvieną dalį.

Svarbu paminėti, kad pateikdami savo PT, „Reach for Change“ aiškiai parodo, kas yra jų pirminė tikslinė grupė. Nors organizacija veikia trijose pagrindinėse srityse – vaikų ir jaunimo skurdo, klimato kaitos ir nelygybės – kas reiškia, jog jų vykdoma veikla kuria poveikį plačiai gavėjų grupei, organizacijos pirminė tikslinė grupė yra socialiniai verslininkai, kurie dirba tam, kad padėtų spręsti problemas „Reach for Change“ numatytose srityse. Poveikis, sukurtas būtent šiai tikslinei grupei, atsispindi organizacijos ataskaitoje aprašytoje PT.

4. Organizacijos veikla ir kodėl ji vykdoma

Šis ataskaitos skyrius suskirstytas į kelias mažesnes dalis:

- Problema ir sprendimas

Trumpai nupasakojama problema, t.y. vaikų ir jaunimo skurdas, bei kaip kitos identifikuotos sritys – klimato kaita ir nelygybė – paaštrina šią globalią problemą. Taip pat paaiškinama, kaip socialiniai verslininkai prisideda prie šių problemų sprendimo ir kodėl organizacija mato svarbą prisidėti prie socialinių verslų skatinimo.

- Paieška ir pasirinkimas (veiklos produktai)

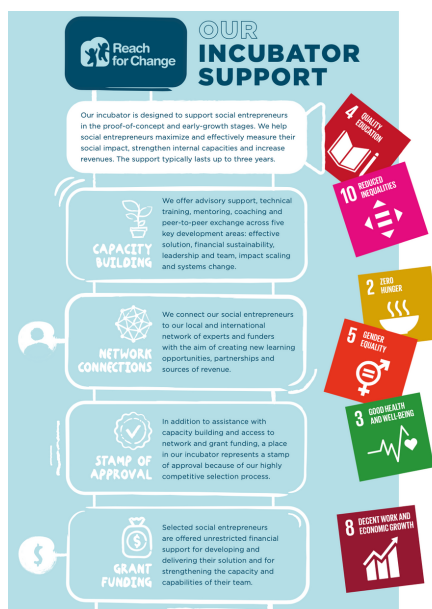
Šiame skirsnyje trumpai nupasakojama, kaip organizacija atsirenka socialinius verslininkus savo programoms, kiek socialinių verslininkų 2020 m. pateikė paraiškas „Reach for Change“ inkubatoriaus programai bei kiek iš jų buvo atrinkta.

WHO ARE WE LOOKING FOR?

- Passionate and persevering leader/team** with a strong **ethical fibre**
- Clear **Theory of Change** and a solution demonstrating **indication of impact**
- Working towards one of the almost **40 SDG targets** for **children and youth**
- Potential for **financial sustainability** and strong **impact scaling**

HOW DO WE FIND THEM?

- Campaigns and applications
- Face to face interviews
- Scouting and headhunting in our network
- Site visits and reference taking
- Screenings conducted by Reach for Change and subject matter experts
- Investment readiness support
- Pitch to a jury

- Inkubatorius (veikla)

Šioje vietoje trumpai pristatomas „Reach for Change“ inkubatoriaus programa, skirta socialiniams verslams, esantiems ankstyvojoje verslo raidos stadijoje bei apibūdinamos veiklos, teikiamos šios programos metu bei jų sąsaja su Darnaus vystymosi tikslais.

- Pritaikytos programos

Trumpai aprašytos specifinės programos, kurios buvo pritaikytos penkiose konkrečiose šalyse, atžvelgiant į šių šalių poreikius. Trumpai papasakojama, kokios programos buvo pradėtos kiekvienoje šalyje.

- Greito augimo programa

Šiame skirsnyje plačiau (1–2psl.) aprašoma programa, kurią „Reach for Change“ pradėjo vykdyti Etiopijoje nuo 2018 m. bendradarbiaujant su IKEA. Taip pat įvardijamos 3 pagrindinės pamokos, kurių buvo išmokta šios programos metu.

- Atsakas į COVID-19 pandemiją

Plačiai (4psl.) aprašoma, kaip organizacija atliepė iššūkius, sukeltus COVID-19 pandemijos. Įvardijama, kaip buvo atliepti iššūkiai organizacijos viduje, kaip buvo pritaikytos programos bei kaip tęsiamas bendradarbiavimas su partneriais. Taip pat pateikiami pavyzdžiai, kaip buvo atliepiamos pandemijos pasekmės konkrečiose šalyse (Danija, Bulgarija, Etiopija) bei kaip „Reach for Change“ planuoja atliepti pandemijos iššūkius ateityje.

- Ekosistemos raida

Šioje vietoje aprašoma kita „Reach for Change“ programa, kuri, priešingai inkubatoriaus programai, kuri padeda socialiniams verslininkams mikro lygiu, yra sutelkta į makro lygį, skatinant visą socialinio verslo ekosistemą. Kadangi „Reach for Change“ organizacija veikia 18-oje šalių, ši programa padeda skatinti socialinių verslų ekosistemas nacionaliniu lygmeniu įvairiose šalyse. Šiame skirsnyje taip pat pateikiami konkretūs pavyzdžiai, kaip „Reach for Change“ 2020 m. prisidėjo prie socialinių verslų ekosistemos plėtros penkiose šalyse.

5. 2020 m. pasiekimai

Pateikiami 2020 m. duomenys, susiję su organizacijos veiklos produktais. Poveikis šiame skyriuje pateikiamas paskirstant jį į tą, kurį organizacija sukūrė **socialiniams verslininkams** bei poveikį, kurį „Reach for Change“ padedami socialiniai verslai sukūrė **vaikams**.

POVEIKIS SOCIALINIAMS VERSLININKAMS

Skyriaus pradžioje aiškiai parodoma, kiek socialinių verslininkų dalyvavo inkubatoriaus ir greito augimo programose, procentais įvardijama, kiek iš jų buvo moterų, kiek vyrų. Vertinant 2020 m. pasiekimus, „Reach for Change“ apklausė 69 iš 99 programose dalyvavusių socialinių verslininkų. Šiame skirsnyje procentais pateikiami apklausų rezultatai.

Toliau pateikiami trumpalaikio ir ilgalaikio poveikio rezultatai socialiniams verslininkams.

Trumpalaikio poveikio rezultatai

Visų pirma įvardijami norimi pasiekti rezultatai, kuriuos turi pasiekti socialiniai verslininkai po trijų metų dalyvavimo „Reach for Change“ inkubatoriaus programoje:

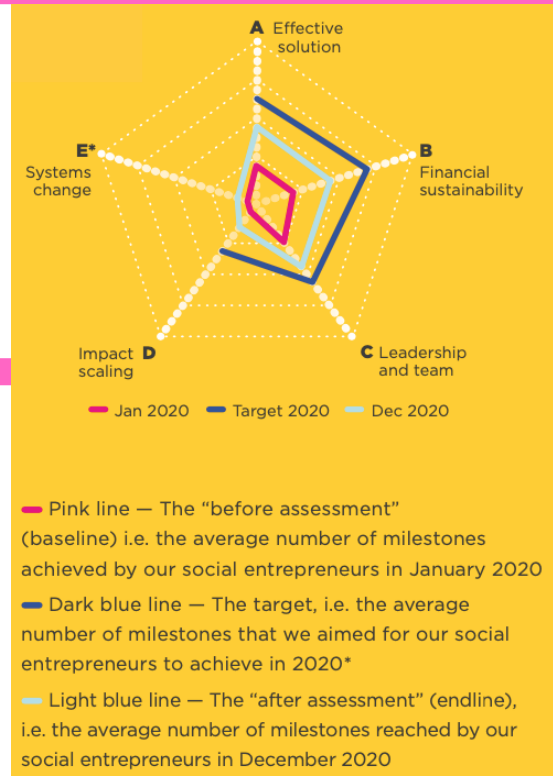
- Įrodė veiksmingą sprendimą vaikams ir jaunimui
- Yra pasirengę finansiškai išlaikyti ir plėsti savo veiklą
- Turi tvirtą lyderystę ir komandą, pasirengusią plėstis
- Iniciavo poveikio plėtrą didesniu mastu
- Pradėjo vykdyti sistemos pokyčių veiklas (jei taikoma)

Tuomet paaiškinamas pasiektų rezultatų vertinimo metodas:

Kiekvienais metais organizacija peržvelgia savo socialinių verslininkų pažangą siekiant numatytų rezultatų, atlikdami įvertinimą prieš ir po, pvz., kiekvienų inkubatoriaus programos metų pradžioje ir pabaigoje. Rodiklis, kurį naudoja „Reach for Change“, yra pasiektų gairių skaičius, kai gairė yra veikla, kurią reikia atlikti, arba rezultatas, kurį reikia pasiekti kelyje į numatytą tikslą.

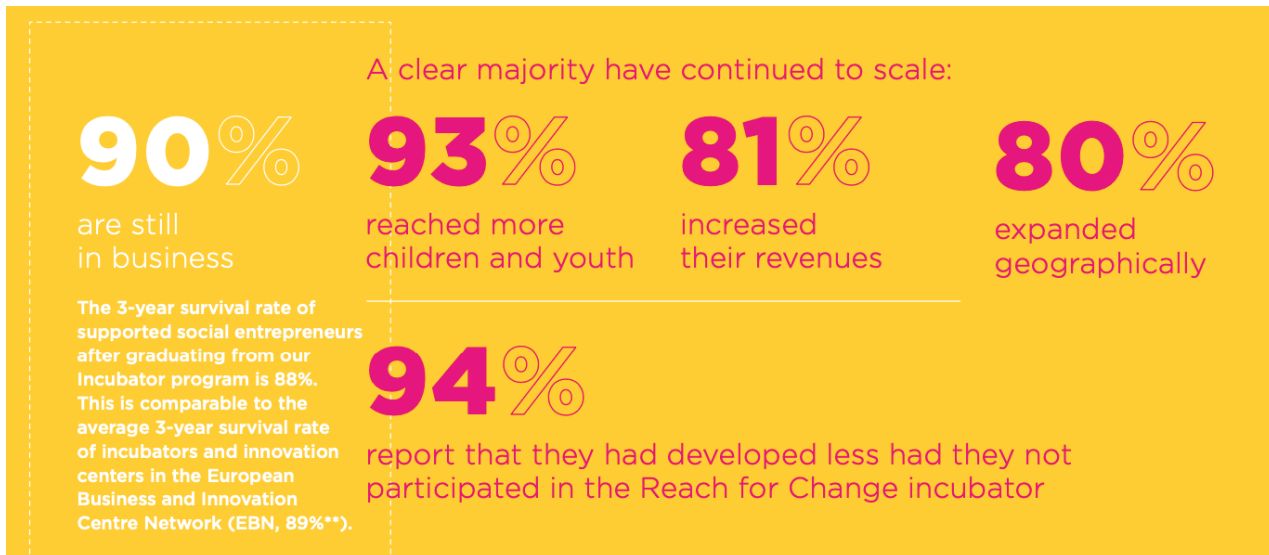
Tarpinės gairės vertinamos dialogo būdu tarp šalies programų vadovo ir socialinio verslininko. Vertinant tam tikras gaires, organizacijos poveikio vertinimo grupė peržiūri pateiktus empirinius įrodymus.

Galiausiai trumpai apibendrinami trumpalaikio laikotarpio rezultatai, kurių pasiekė socialiniai verslininkai 2020 metais. Trumpalaikio laikotarpio rezultatų skiltyje taip pat pateikiami socialinių verslininkų anoniminės apklausos išvados siekiant įvertinti, ar jų pasiekti rezultatai būtų pasiekti be „Reach for Change“ pagalbos (t.y. įvertinamas Savaimiškumas – aut. pastaba).

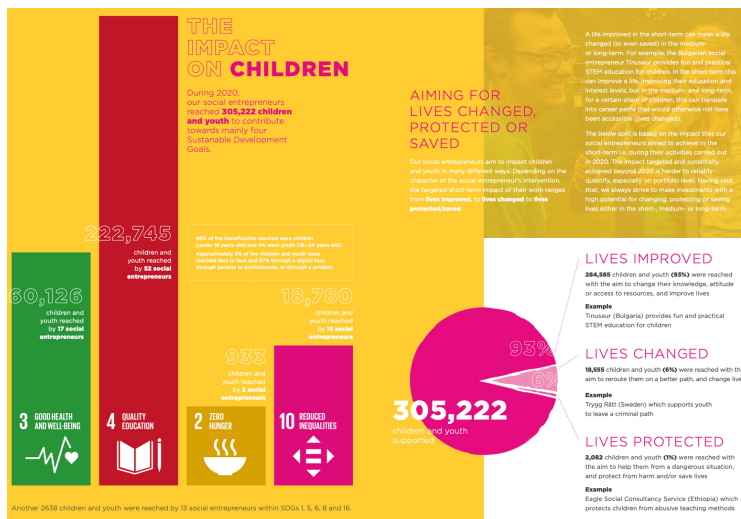
Ilgalaikio poveikio rezultatai

„Reach for Change“ siekiamas ilgalaikis rezultatas – inkubatoriaus programą baigę alumnai, gebantys plėsti savo kuriamą poveikį plačiai tikslinei grupei bei prisidedantys prie Darnaus vystymosi tikslų, susijusių su gerove vaikams ir jaunimui. Alumnai apklausiami kas antrus metus, kadangi organizacijos manymu, tai yra tinkamas laikotarpis ilgalaikių rezultatų įvertinimui. Dėl šios priežasties šioje ataskaitoje pateikiamos apklausų įžvalgos yra tos pačios kaip ir 2019 m. ataskaitoje.

POVEIKIS VAIKAMS

Šio skirsnio pradžioje grafiškai bei procentaliai pateikiamas poveikis, kurį „Reach for Change“ programose dalyvaujantys socialiniai verslininkai sukūrė vaikams ir jaunimui per 2020 metus. Šie pasiekimai priskiriami keturiems Darnaus vystymosi tikslams. Poveikis taip pat suskirstytas į tris dalis: pagerinti gyvenimai, pakeisti gyvenimai bei apsaugoti gyvenimai.

Sekančiuose poveikio ataskaitos puslapiuose pateikiami pavyzdžiai, kaip konkrečios socialinių verslininkų savo šalyse teikiamos paslaugos prisidėjo prie anksčiau įvardytų Darnaus vystymosi tikslų bei aprašomos paslaugų gavėjų istorijos bei atsiliepimai apie jiems suteiktą pagalbą.

6. Ar organizacijai pavyko pasiekti užsibrėžtų tikslų?

Šio poveikio ataskaitos skyriaus pradžioje „Reach for Change“ pateikia inkubatoriaus programos veiksmingumo įvertinimą. Sėkmė vertinama atsakant į tris pagrindinius klausimus:

- Ar organizacija pagerino savo įgūdžius randant potencialius socialinius verslininkus, galinčius dalyvauti „Reach for Change“ programose?
- Ar organizacija pagerino savo įgūdžius palaikant jau turimus socialinius verslininkus taip sustiprinant jų veiklą?
- Ar patobulinimai, kuriuos įgyvendina organizacija, laikui bėgant pagerina programų alumnų veiklą?

Tuomet pateikiami kontempliatyvūs ir lengvai suprantami atsakymai į šiuos klausimus.

Sekančiuose ataskaitos puslapiuose dėmesys sutelkiamas ties tarpsektoriniu bendradarbiavimu bei partnerystėmis. Pirmiausia aprašomos penkios pagrindinės pamokos, išmoktos tarpsektorinių partnerystėčių metu. Taip pat pateikiamos organizacijos partnerių atstovų citatos, aprašomi svarbiausi 10-ies metų bendradarbiavimo su partneriais momentai bei grafiškai iliustruojami keli svarbiausi rezultatai. Galiausiai procentais pateikiami svarbiausi pastarųjų 10-ies metų inkubatoriaus programos duomenys, parodantys šios programos efektyvumą.

7. „Reach for Change“ poveikio matavimo metodika

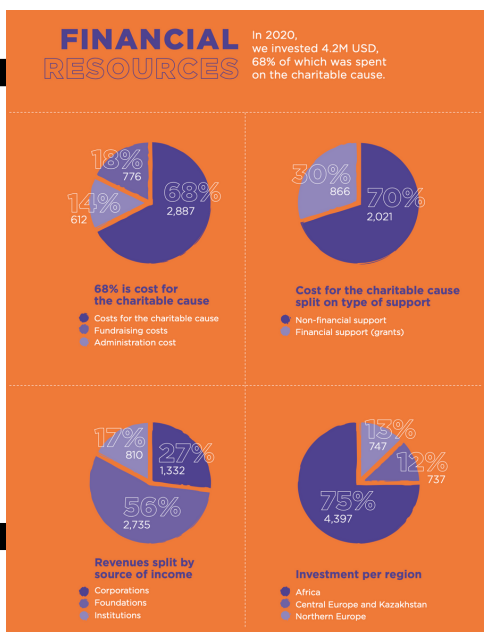
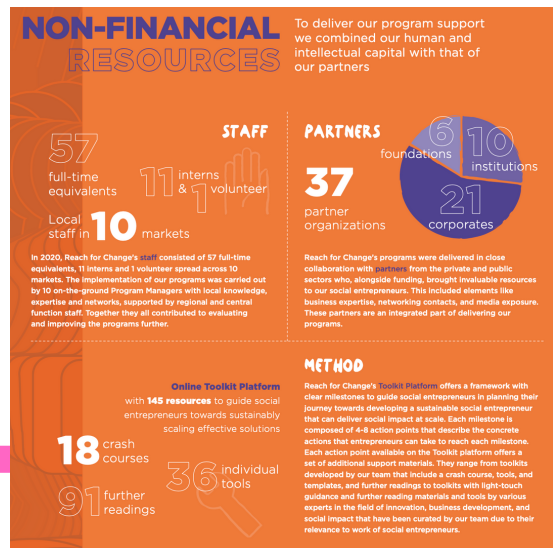
Poveikio matavimo metodas aprašomas pirmiausia paaiškinant, kaip organizacija matuoja poveikį, sukurtą socialiniams verslininkams bei kurioms sritims 2020 metais buvo atliktas monitoringas – veiklos produktams (inkubatoriaus programa, suteikta socialiniams verslininkams), trumpalaikio (sustiprinti socialinių verslininkų organizaciniai gebėjimai) bei ilgalaikio (inkubatoriaus programos alumnų gebėjimas išlaikyti ir plėsti verslą) laikotarpio rezultatams.

Tuomet aprašomas poveikio, kurį socialiniai verslininkai kuria vaikams, matavimo metodas. Siekiant surinkti informaciją apie vaikus ir jaunimą, kurių gyvenimams buvo padarytas poveikis, „Reach for Change“ prašo socialinių verslininkų atlikti monitoringą bei raportuoti gautas išvadas apie jų veiklos produktus (palaikomų vaikų ir jaunuolių skaičius) ir rezultatus (kaip vaikų ir jaunuolių gyvenimai buvo pagerinti, pakeisti ir apsaugoti).

Skyriaus pabaigoje įvardijami „Reach for Change“ poveikio matavimo metodo privalumai ir trūkumai.

8. Panaudoti ištekliai

Duomenys apie panaudotus išteklius šiame skyriuje suskirstyti į ne finansinius ir finansinius. Ne finansiniams ištekliams priskiriami žmogiškieji bei intelektiniai resursai, t.y. organizacijos darbuotojai, partneriai, „Reach for Change“ socialiniams verslininkams sukurta įrankių platforma.

Finansiniams ištekliams priskiriamos 2020 m. „Reach for Change“ investicijos. Šios investicijos iliustruotos diagramomis parodant, kaip jos buvo paskirstytos, iš kokio šaltinio atėjo pinigai bei kokiuose regionuose buvo investuota.

9. Finansinė ataskaita

Šioje dalyje apibendrinami visų „Reach for Change“ organizacijos skyrių finansiniai 2020 m. rezultatai.

Pirmiausia lentelės forma pateikiama pajamų deklaracija nuo 2014 m. iki 2020 m. Deklaracijoje įvardijamos pajamos, išorinės veiklos sąnaudos, personalo išlaidos, vertės sumažėjimas, palūkanų pajamos, palūkanų išlaidos bei kitos finansinės išlaidos, mokesčių išlaidos.

INCOME STATEMENT

AMOUNTS IN MSEK*	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Revenues	36,7	47,6	50,9	55,2	55,0	48,3	40,1
External operating expenses	-23,3	-31,5	-31,1	-31,7	-30,2	-23,2	-17,2
Personnel costs	-13,0	-16,1	-19,2	-22,2	-24,3	-24,6	-22,3
Depreciation	-0,1	-0,1	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Operating result	0,4	-0,1	0,5	1,3	0,5	0,4	0,6
Interest income	0,1	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0
Interest expense and other financial expense	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3
Result after financial income & expenses	0,4	-0,1	0,5	1,4	0,6	0,4	0,3
Tax expense for the period	-0,1	-0,1	-0,2	-0,1	-0,1	-0,1	-0,05
Result for the period	0,3	-0,2	0,3	1,2	0,5	0,3	0,3

Galiausiai pateikiamas organizacijos turto, įsipareigojimų bei kapitalo 2014-2020 m. balansas.

	AMOUNTS IN MSEK	12/31/2014	12/31/2015	12/31/2016	12/31/2017	12/31/2018	12/31/2019	12/31/2020
ASSETS	Fixed assets							
	Intangible fixed assets	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Tangible fixed assets	0,3	0,2	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
	Total fixed assets	0,3	0,2	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
	Current assets							
	Accounts receivable	1,4	2,3	2,5	1,6	10,2	0,8	0,9
	Other current receivables	2,5	0,8	3,7	2,0	2,1	3,4	1,4
	Prepaid expenses	1,3	0,4	6,4	0,3	0,3	0,3	0,3
	Cash and bank	12,4	13,8	14,7	23,9	25,3	25,2	17,7
	Total current assets	17,6	17,2	27,3	27,8	37,9	29,7	20,4
Total assets	17,9	17,4	27,4	27,9	38,0	29,7	20,4	
EQUITY AND LIABILITY	Equity							
	Foundation funds	2,8	2,1	1,7	2,1	4,9	5,1	7,31
	Result for the period	0,3	-0,2	0,3	1,2	0,9	0,3	0,3
	Total equity	3,1	2,0	2,0	3,3	5,8	5,4	7,6
	Current liabilities							
	Accounts payables	0,8	0,6	0,8	0,8	2,9	4,1	0,3
	Tax liability	0,6	0,7	0,9	1,3	0,9	0,9	0,9
	Other current liabilities	1,2	3,2	3,5	10,6	2,5	2,7	1,5
	Accrued expenses and deferred income	12,2	11,0	20,1	11,9	25,9	16,6	10,0
	Total current liabilities	14,8	15,4	25,3	24,5	32,3	24,2	12,7
Total Equity & Liabilities	17,9	17,4	27,4	27,9	38,0	29,7	20,4	

Išvados

Pateiktame „Reach for Change“ 2020 metų poveikio ataskaitos pavyzdyje aiškiai pateikiama informacija apie organizacijos veiklą, suinteresuotas šalis, finansus bei sukurtą poveikį tiesioginei bei platesnei tikslinei grupei. Ši ataskaita yra vienuoliktoji poveikio ataskaita, kurią yra parengusi organizacija. Svarbu paminėti, kad ankstesnės „Reach for Change“ poveikio ataskaitos nežymiai skiriasi savo turiniu, ilgiu, informacijos išdėstymu bei pateikimu. Žemiau pateikiami keli pagrindiniai informacijos atitikmenys, kuriuos galima rasti daugmaž visose poveikio ataskaitose, bei pagrindiniai ankstesnių ataskaitų skirtumai.

Atitikmenys

- Įvardijama sprendžiama problema, jos priežastys ir pasekmės
- Didžiojoje dalyje ataskaitų pateikiamos visos arba keletas pokyčių teorijos dalių – resursai, veiklos, veikos produktai arba trumpalaikio/ilgalaikio laikotarpio rezultatai
- Iliustruojami duomenys, kiek buvo pasiekta socialinių verslininkų bei vaikų ir jaunuolių
- Pagrindinės „Reach for Change“ programos – inkubatoriaus – rezultatai
- Pateikiamos asmeninės tikslinės grupės istorijos
- Paaškinamas poveikio matavimo metodas
- Įvardijami pagrindiniai partneriai bei aprašomos partnerystės
- Įvardijami panaudoti resursai
- Visų „Reach for Change“ ataskaitų pabaigoje pateikiamos organizacijos finansinės ataskaitos. Šios ataskaitos tarpusavy turi nežymių skirtumų, kai kuriose ataskaitose informacija pateikiama labiau grafiškai nei kitose, tačiau daugmaž visur yra pateikiama pagrindinė informacija apie pajamas, sumokėtus mokesčius, investicijas bei turto ir įsipareigojimų balansą.

Skirtumai

- Galima pastebėti žymius skirtumus tarp 2010–2020 metų ataskaitų ilgių, kurie varijuoja nuo 16 iki 56 puslapių
- Vos keliose ataskaitose yra įvardijama „Reach for Change“ vadovybė, jos atsakomybės bei visa organizacijos struktūra
- Daugumos ataskaitų struktūra bei eiliškumas, kuriuo pateikiama informacija, skiriasi. Nuoseklesnė struktūra pastebima paskutinių keturių metų ataskaitose
- Tik 2017 metų ataskaitoje pateikiamas rizikų įvertinimas

Apibendrinimas

Pasaulyje socialiniai verslai yra tapę pripažinta verslo forma, efektyviai prisidedanti tiek prie socialinių, tiek prie aplinkosauginių problemų sprendimų. Lietuvoje taip pat matomas socialinės ekonomikos ekosistemos augimas. Siekiant skatinti socialinius verslus matuoti savo kuriamą socialinį poveikį bei teikti poveikio ataskaitas, svarbu ieškoti būdų, kaip supaprastinti bei socialiniams verslams aiškiai pateikti šiuos sudėtingus procesus. Poveikio matavimas bei poveikio ataskaitų teikimas neturėtų būti matoma kaip papildoma, daug vidinių išteklių reikalaujanti našta, bet kaip būdas komunikuoti savo socialinės misijos svarbą visuomenei, tapti pagrindu gauti papildomos finansinės ar kitokios paramos organizacijos plėtrai, pritraukti investicijas. Poreikis raportuoti poveikį matomas ir viešajame sektoriuje, kadangi valdžios institucijos, kurdamos finansavimo priemonės socialiniams verslams, grįstas poveikio pirkimais, turi pačios ieškoti būdų, kaip nustatyti, ar norimas poveikis buvo pasiektas.

Ši užsienio šalių gerųjų praktikų analizė parengta tam, kad žvelgiant į užsienio šalių patirtis, galėtumėme turimas praktikas pritaikyti Lietuvoje ir taip paskatintumėme socialinių verslų plėtrą.

Bibliografija

1. Viešųjų paslaugų perdavimo gidas (2019) <https://www.verslilietuva.lt/wp-content/uploads/2019/03/Vie%C5%A1%C5%B3j%C5%B3-paslaug%C5%B3-perdavimo-gidas.pdf>
2. <https://socialinisverslas.verslilietuva.lt/>
3. <https://www.annmurraybrown.com/single-post/2016/03/20/theory-of-change-vsthe-logic-model-never-be-confused-again>
4. <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/0c0b5d38-4ac8-43d1-a7af-32f7b6fcf1cc>
5. Urmanavičienė, A. „Užimtumo srityje veikiančių socialinių įmonių kuriamo socialinio poveikio vertinimo įgyvendinimas Baltijos šalyse“ (2019) Adaptuota pagal Hehenberger, Harling ir Scholten (2013)
6. Viešųjų paslaugų perdavimo gidas (2019) <https://www.verslilietuva.lt/wp-content/uploads/2019/03/Vie%C5%A1%C5%B3j%C5%B3-paslaug%C5%B3-perdavimo-gidas.pdf>
7. https://www.social-reporting-standard.de/fileadmin/redaktion/downloads/SRS_guidelines_2014_EN.pdf
8. <https://reachforchange.org/en/who-we-are/why-we-exist>
9. <https://reachforchange.org/en/impact/impact-reports>
10. <https://reachforchange.org/en/impact>